

Ειδική έκθεση

**Προγράμματα  
εκρίζωσης, ελέγχου και  
παρακολούθησης για την  
περιστολή των νόσων  
των ζώων**



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ  
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
LUXEMBOURG

Τηλ +352 4398-1  
Πληροφορίες: [eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx](http://eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx)  
Ιστότοπος: [eca.europa.eu](http://eca.europa.eu)  
Twitter: @EUAuditorsECA

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2016

Print	ISBN 978-92-872-4496-3	ISSN 1831-0826	doi:10.2865/35164	QJ-AB-16-006-EL-C
PDF	ISBN 978-92-872-4498-7	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/80299	QJ-AB-16-006-EL-N
EPUB	ISBN 978-92-872-4446-8	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/900948	QJ-AB-16-006-EL-E

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2016  
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Ειδική έκθεση

## Προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης για την περιστολή των νόσων των ζώων

(υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4,  
δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ)

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων επιδόσεων και των ελέγχων συμμόρφωσης που αυτό διενεργεί επί συγκεκριμένων τομέων του προϋπολογισμού της ΕΕ ή επί συγκεκριμένων διαχειριστικών ζητημάτων. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά καθήκοντα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι, του οποίου προεδρεύει ο Augustyn Kubik, Μέλος του ΕΕΣ, και το οποίο ειδικεύεται στους τομείς δαπανών που αφορούν τη διατήρηση και τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν η Bettina Jakobsen, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενη από τους Katja Mattfolk, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου της και Kim Storup, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο της, Colm Friel, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, Armando do Jogo, υπεύθυνο ελεγκτικού έργου, Xavier Demarche, Manuel Dias, Andreas Dürrwanger, Oana Dumitrescu, Laure Gatter, Mary Kerrigan, Joanna Kokot, Michela Lanzutti, Joachim Otto, Lucia Rosca και Anna Zalega, ελεγκτές.



Από αριστερά: K. Mattfolk, A. do Jogo, C. Friel, B. Jakobsen, X. Demarche.

## Σημεία

### Γλωσσάριο και συντομογραφίες

### Ι – Χ Σύνοψη

### 1 – 17 Εισαγωγή

1 – 2 Αντιμετώπιση των νόσων των ζώων

3 – 4 Η στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων

5 – 9 Προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης των νόσων των ζώων

10 – 12 Συνεργασία με τρίτες χώρες

13 – 17 Βασικοί ρόλοι και αρμοδιότητες

### 18 – 23 Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

### 24 – 60 Παρατηρήσεις του ελέγχου

26 – 33 Μολονότι η προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νόσων των ζώων είναι εν γένει ορθή...

34 – 36 ...και τα προγράμματα των κρατών μελών σχεδιάστηκαν και υλοποιούνταν κατά κανόνα ικανοποιητικά ...

37 – 47 ...δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων...

48 – 60 ...ενώ υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης

### 61 – 72 Συμπεράσματα και συστάσεις

Παράρτημα Ι — Πληροφορίες για τις νόσους των ζώων

Παράρτημα ΙΙ — Κύριες αρμοδιότητες

### Απάντηση της Επιτροπής

**ΓΤΚΘ:** Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων

**ΕΑΑΤ:** Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλείας Τροφίμων

**ΕΚΠΕΝ:** Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων

**Επίπτωση και επιπολασμός:** Η επίπτωση μιας νόσου είναι η εκδήλωσή της σε συγκεκριμένο πληθυσμό για ορισμένο χρονικό διάστημα (αριθμός νέων κρουσμάτων). Ο επιπολασμός μιας νόσου είναι η παρουσία της νόσου σε συγκεκριμένο πληθυσμό για ορισμένο χρονικό διάστημα (πραγματικός αριθμός κρουσμάτων).

**Ζωοανθρωπονόσος:** Νόσος ή λοίμωξη που μπορεί να μεταδοθεί άμεσα ή έμμεσα μεταξύ ζώων και ανθρώπων.

**ΜΣΕ:** Μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες

**ΠΟΥΖ:** Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων

**ΠΟΥ:** Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

**ΣΕΒ:** Σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών

**ΑΔΝΣ:** Σύστημα κοινοποίησης ζωικών νόσων (Animal Disease Notification System)

**FAO:** Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (Food and Agriculture Organization of the United Nations)

**PAFF:** Μόνιμη επιτροπή φυτών, ζώων, τροφίμων και ζωοτροφών

**TRACES:** Ενοποιημένο μηχανογραφικό κτηνιατρικό σύστημα (TRAde Control and Expert System)

**WAHIS:** Σύστημα πληροφοριών για την υγεία των ζώων (World Animal Health Information System)

## I

Ο αντίκτυπος της υγείας των ζώων στη δημόσια υγεία είναι άμεσος, τόσο επειδή τίθενται ζητήματα για τον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων όσο και επειδή ορισμένες μεταφερόμενες από ζώα νόσοι μεταδίδονται στον άνθρωπο. Επιπλέον, οι επιζωοτίες μπορεί να συνεπάγονται σημαντικό οικονομικό κόστος, λόγω των απωλειών που υφίσταται η εσωτερική αγορά και οι εξαγωγές της ΕΕ, καθώς και άμεσο κόστος για την καταπολέμηση της νόσου, το οποίο επιβαρύνει τους προϋπολογισμούς της ΕΕ και των κρατών μελών.

## II

Οι νόσοι των ζώων μπορούν να εξαπλώνονται ταχέως και πέραν των συνόρων μιας χώρας. Η ΕΕ ασκεί ενεργό πολιτική για την υγεία των ζώων και χρηματοδοτεί προγράμματα των κρατών μελών για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση συγκεκριμένων νόσων των ζώων. Για την περίοδο μεταξύ 2009 και 2014, τα προγράμματα αυτά έλαβαν από την ΕΕ χρηματοδότηση ύψους 1,3 δισεκατομμυρίων ευρώ και καλύπτουν δράσεις όπως ο εμβολιασμός και η εξέταση των ζώων, καθώς και η καταβολή αποζημίωσης για σφαγέντα ζώα. Αναλόγως του είδους της νόσου, η εκρίζωση είναι μια περίπλοκη διαδικασία, η οποία μπορεί να διαρκέσει αρκετά χρόνια. Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική η ύπαρξη ορθής προσέγγισης σε επίπεδο ΕΕ, ενώ παράλληλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να υλοποιούν κατάλληλα προγράμματα.

## III

Το Συνέδριο εξέτασε κατά πόσον τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης συντέλεσαν στην επαρκή περιστολή των νόσων των ζώων, αξιολογώντας την προσέγγιση που υιοθέτησε η Επιτροπή καθώς και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων από τα κράτη μέλη. Το Συνέδριο εξέτασε επίσης κατά πόσον ελήφθη επαρκώς υπόψη η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων.

## IV

Συνολικά, το Συνέδριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα σχετικά με τις νόσους των ζώων προγράμματα που εξετάσαμε συντέλεσαν στην επαρκή περιστολή των νόσων των ζώων. Εντούτοις, δεδομένου ότι υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο να ξεσπάσουν νέες εστιές νόσων, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να επαγρυπνούν.

## V

Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η προσέγγιση που υιοθέτησε η Επιτροπή ήταν ορθή στα βασικά σημεία και συμπληρώθηκε από την παροχή καλών τεχνικών συμβουλών, ανάλυση κινδύνου και από μηχανισμό για την ιεράρχηση των πόρων. Η Επιτροπή παρείχε καθοδήγηση, διευκόλυνε τον συντονισμό των προσπαθειών των κρατών μελών και καθόρισε ελάχιστα κριτήρια επιδόσεων που θα έπρεπε να πληρούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες περιπτώσεις σημειώθηκε αξιοσημείωτη επιτυχία, όπως μείωση των κρουσμάτων σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών που πλήττει τα βοοειδή, της σαλμονέλλωσης στα πουλερικά και της λύσσας στα άγρια ζώα.

## VI

Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι τα εξετασθέντα προγράμματα των κρατών μελών σε γενικές γραμμές σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν με ικανοποιητικό τρόπο και ότι τα κράτη μέλη διέθεταν επαρκή συστήματα για τον εντοπισμό εστιών νόσων των ζώων και τη διευκόλυνση της εκρίζωσής τους.

## VII

Παρ' όλα αυτά, η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί, εξαιτίας της έλλειψης διαθέσιμων μοντέλων για μια τέτοια ανάλυση. Υπήρξαν περιπτώσεις προγραμμάτων που δεν είχαν ελεγχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη ή αδικαιολόγητα υψηλών δαπανών. Σε ορισμένες περιπτώσεις στην Ιταλία, τα ποσά που καταβλήθηκαν ως αποζημίωση σε γεωργούς, ή η μείωση της ενίσχυσης που επιβλήθηκε από την Επιτροπή, δεν παρείχαν επαρκή κίνητρα που να ενθαρρύνουν τη λήψη αποδοτικών μέτρων βιοπροφύλαξης και την υλοποίηση διορθωτικών μέτρων.

## VIII

Επισημάναμε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς που επιδέχονται βελτίωση. Η καθοδήγηση που παρέχεται στα κράτη μέλη θα μπορούσε να είναι πληρέστερη. Τα σχετικά πληροφοριακά συστήματα θα μπορούσαν να υποστηρίξουν καλύτερα την ανταλλαγή επιδημιολογικών πληροφοριών και την άμεση πρόσβαση σε ιστορικά δεδομένα, αλλά οι σχετικές βελτιώσεις βρίσκονταν σε εξέλιξη. Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε επίσης ότι ορισμένα προγράμματα θα έπρεπε να προσδιορίζουν καλύτερα τις δράσεις και τους ελέγχους που πρέπει να υλοποιούνται.

## IX

Μολονότι αξιολογήσαμε εν γένει θετικά την υλοποίηση συγκεκριμένων κτηνιατρικών προγραμμάτων, ορισμένα κράτη μέλη αντιμετώπιζαν συνεχόμενες προκλήσεις στο πλαίσιο της εκρίζωσης της βρουκέλλωσης και της φυματίωσης των βοοειδών, καθώς και της βρουκέλλωσης αιγοπροβάτων. Διαπιστώσαμε ότι η προσέγγιση της ΕΕ για την αντιμετώπιση των νόσων των άγριων ζώων χρήζει συμπληρωματικών ενεργειών, ιδίως όσον αφορά τη φυματίωση και ότι η έλλειψη ορισμένων εμβολίων μπορεί να αποβεί επιζήμια για την αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος.

## X

Το Συνέδριο συνιστά στην Επιτροπή:

- α) να διευκολύνει την ανταλλαγή επιδημιολογικών πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών·
- β) να εξετάσει αν χρειάζεται να επικαιροποιηθεί το τρέχον σύνολο δεικτών ούτως ώστε να παρέχεται καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τις δραστηριότητες κτηνιατρικού ελέγχου και την οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων·
- γ) να περιλαμβάνει στα κτηνιατρικά προγράμματα συστηματικά, όπου αρμόζει, ρητή αναφορά στα άγρια ζώα·
- δ) να μεριμνήσει για την εξασφάλιση διαθεσιμότητας εμβολίων που θα μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη εφόσον δικαιολογείται για επιδημιολογικούς λόγους.



## Αντιμετώπιση των νόσων των ζώων

### 01

Ο αντίκτυπος της υγείας των ζώων στη δημόσια υγεία είναι άμεσος, τόσο επειδή ορισμένες νόσοι των ζώων μεταδίδονται στον άνθρωπο όσο και επειδή τίθενται ζητήματα για την ασφάλεια των τροφίμων. Η καλή υγεία των ζώων είναι επίσης βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της βιομηχανίας τροφίμων της ΕΕ. Για τους λόγους αυτούς η ΕΕ εφαρμόζει εδώ και πολλά χρόνια ένα εκτενές σύνολο μέτρων για την προστασία της υγείας των ζώων. Το κόστος αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών και νόσων, όταν τα υφιστάμενα μέτρα δεν λειτουργούν επαρκώς, μπορεί να είναι σημαντικό, πράγμα που συνεπάγεται απώλειες για την εσωτερική αγορά της ΕΕ και τις αγορές εξαγωγών της, κόστος για τον έλεγχο των νόσων το οποίο βαρύνει τους προϋπολογισμούς της ΕΕ και των κρατών μελών, καθώς και κόστος για τα συστήματα υγείας των κρατών μελών όσον αφορά τη θεραπεία ζωοανθρωπονόσων (νόσων μεταδιδόμενων στον άνθρωπο). Η επιζωοτική εξάπλωση του αφθώδους πυρετού το 2001, η οποία άρχισε στο Ηνωμένο Βασίλειο και εξαπλώθηκε σε άλλες χώρες εκτιμάται ότι κόστισε έως και 12 δισεκατομμύρια ευρώ. Η κρίση ΣΕΒ που ξέσπασε τη δεκαετία του '90, η οποία είχε επίσης ως επίκεντρο το Ηνωμένο Βασίλειο, κόστισε πάνω από 3 δισεκατομμύρια ευρώ μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο και μείωσε σημαντικά τις ποσότητες και τις τιμές των εξαγωγών βοείου κρέατος της ΕΕ. Τα τελευταία έτη δεν έχει ξεσπάσει καμία επιζωοτία με σημαντικό κόστος.

### 02

Το είδος και η επίπτωση των νόσων που προσβάλλουν τα ζώα ποικίλλουν μεταξύ των χωρών της ΕΕ, και εξαρτώνται από παράγοντες όπως το κλίμα, το είδος της γεωργικής εκμετάλλευσης, τις κτηνιατρικές πρακτικές και τις μετακινήσεις ζώων. Στο **παράρτημα I** περιγράφονται μερικές από τις κυριότερες νόσους ζώων. Επιπλέον, οι πρόσφατες επιζωοτίες αφρικανικής πανώλης των χοίρων (Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία και Πολωνία), της γρίπης των πτηνών (Κάτω Χώρες και Γερμανία) ή καταρροϊκού πυρετού των προβάτων (ο οποίος εξαπλώθηκε από τη Βόρεια Αφρική και πλήττει κυρίως την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία) εξαπλώθηκαν ταχέως πέραν των συνόρων. Η εξάπλωση ορισμένων νόσων των ζώων μπορεί να είναι ταχεία (βλέπε **παραδείγματα**) αν δεν εντοπιστούν εγκαίρως και αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά. Η λήψη αποτελεσματικών κτηνιατρικών μέτρων συμβάλλει στην πρόληψη τέτοιων εξαιρετικά μεταδοτικών νόσων και καθιστά περιττή την ανάγκη λήψης έκτακτων μέτρων.

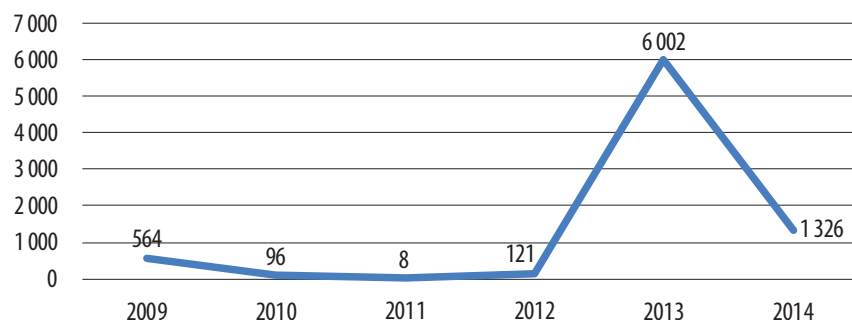
## Η στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων

### 03

Το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία των ζώων είναι περίπλοκο. Περιλαμβάνει εκατοντάδες νομοθετήματα, ορισμένα εκ των οποίων χρονολογούνται στο 1964. Το 1977 θεσπίστηκε για πρώτη φορά μια συστηματική προσέγγιση της ΕΕ για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των ασθενειών των ζώων, η οποία αφορούσε ορισμένες νόσους<sup>1</sup>. Από το 2009, η απόφαση του Συμβουλίου<sup>2</sup> σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα, η οποία αντικαταστάθηκε το 2014<sup>3</sup>, ορίζει το πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών. Η στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων<sup>4</sup> καθιέρωσε στόχους σχετικούς με την υγεία, οικονομικά ζητήματα και γεωργικές πρακτικές, καθώς και ένα σχέδιο δράσης για την επίτευξη των στόχων αυτών. Για λεπτομέρειες, βλέπε **πλαίσιο 1**.

- 1 Οδηγία 77/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί καθιερώσεως κοινοτικού προγράμματος με σκοπό την εξάλειψη της βρουκελλώσεως, της φυματιώσεως και της λευκώσεως των βοοειδών (ΕΕ L 145 της 13.6.1977, σ. 44).
- 2 Απόφαση 2009/470/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2009, σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα (ΕΕ L 155 της 18.6.2009, σ. 30).
- 3 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 652/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με τη διαχείριση των δαπανών που αφορούν, αφενός, τη διατροφική αλυσίδα, την υγεία των ζώων και την καλή μεταχείριση των ζώων και, αφετέρου, την υγεία των φυτών και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 98/56/ΕΚ, 2000/29/ΕΚ και 2008/90/ΕΚ, των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 178/2002, (ΕΚ) αριθ. 882/2004 και (ΕΚ) αριθ. 396/2005, της οδηγίας 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 66/399/ΕΟΚ, 76/894/ΕΟΚ και 2009/470/ΕΚ (ΕΕ L 189 της 27.6.2014, σ. 1).
- 4 COM(2007) 539 τελικό της 19ης Σεπτεμβρίου 2007 — Μια νέα στρατηγική σχετικά με την υγεία των ζώων για την Ευρωπαϊκή Ένωση (2007-2013), σύμφωνα με την οποία «η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία».

### Αριθμός εστιών του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων ορότυπου 1 στην ΕΕ



Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

### Στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων

Η στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων κατά την περίοδο 2007-2013 ορίζει στόχους και δράσεις της ΕΕ. Τέσσερις είναι οι κύριοι στόχοι της στρατηγικής αυτής:

1. Εξασφάλιση υψηλού επιπέδου δημόσιας υγείας και ασφάλειας των τροφίμων με την ελαχιστοποίηση της επίπτωσης βιολογικών και χημικών κινδύνων στον άνθρωπο.
2. Προώθηση της υγείας των ζώων με την πρόληψη/μείωση της επίπτωσης των ασθενειών των ζώων, και με αυτόν τον τρόπο υποστήριξη της κτηνοτροφίας και της αγροτικής οικονομίας.
3. Βελτίωση της οικονομικής ανάπτυξης/συνοχής/ανταγωνιστικότητας με την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών και των αντίστοιχων μετακινήσεων των ζώων.
4. Η προώθηση πρακτικών κτηνοτροφίας και της καλής μεταχείρισης των ζώων που προλαμβάνουν τις ζωοϋγειονομικές απειλές και ελαχιστοποιούν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο προς υποστήριξη της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Οι στόχοι αυτοί υλοποιήθηκαν βάσει σχεδίου δράσης το οποίο διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις πυλώνες:

1. ιεράρχηση των προτεραιοτήτων της παρέμβασης της ΕΕ,
2. το πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία των ζώων,
3. πρόληψη, επιτήρηση και ετοιμότητα, και
4. επιστήμη, καινοτομία και έρευνα.

## 04

Η Επιτροπή (ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων) είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται με νόσους των ζώων. Τα κράτη μέλη και ειδικευμένοι οργανισμοί της ΕΕ — η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (ΕΑΑΤ) και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου των Νόσων (ΕΚΠΕΝ)— είναι υπεύθυνα για την εκτίμηση του κινδύνου. Από το 1982, η ΕΕ διαθέτει σύστημα κοινοποίησης για την αποτροπή της εξάπλωσης διάφορων μεταδοτικών νόσων. Τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στην Επιτροπή κάθε εμφάνιση εστίας μέσω του συστήματος κοινοποίησης ζωικών νόσων<sup>5</sup> (ADNS) καθώς και την εκκρίζωσή της όσον αφορά ορισμένες μεταδοτικές νόσους, με σκοπό την αποτροπή εξάπλωσής τους στο ζωικό κεφάλαιο της ΕΕ.

### Προγράμματα εκκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης των νόσων των ζώων

## 05

Το κόστος της αντιμετώπισης προηγούμενων επιζωοτιών, από κοινού με τον κίνδυνο εκδήλωσης νέων εστιών υφιστάμενων ή αναδυόμενων νόσων στο μέλλον, καταδεικνύουν τη σημασία των κτηνιατρικών μέτρων της ΕΕ. Η ΕΕ χρηματοδοτεί κτηνιατρικά προγράμματα των κρατών μελών για σειρά νόσων και ζωοανθρωπινόσων (βλέπε **πλαίσιο 2**), στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα της στρατηγικής για την υγεία των ζώων. Οι στόχοι των εν λόγω προγραμμάτων είναι:

- η σταδιακή εξάλειψη των νόσων των ζώων και η υλοποίηση μέτρων παρακολούθησης των νόσων στα κράτη μέλη και στο σύνολο της ΕΕ,
- Η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των ζώων, της δημόσιας υγείας και των καταναλωτών.
- Η εγγύηση υψηλού επιπέδου προστασίας τόσο της υγείας των ζώων όσο και των πολιτών, η ενθάρρυνση της βελτίωσης της παραγωγικότητας του κτηνοτροφικού τομέα και η συνεισφορά στην οικονομική βιωσιμότητα των τομέων που πλήττονται άμεσα ή έμμεσα από την εμφάνιση εστίας μιας νόσου των ζώων.

5 Θεσπίστηκε δυνάμει της οδηγίας 82/894/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1982, για την κοινοποίηση των ασθενειών των ζώων μέσα στην Κοινότητα (ΕΕ L 378 της 31.12.1982, σ. 58).

### Προγράμματα εκκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης

**Προγράμματα εκκρίζωσης:** Σκοπός τους είναι η βιολογική εξαφάνιση μιας ζωικής νόσου ή ζωοανθρωπινόσου, με απώτερο στόχο να χαρακτηριστεί η εκάστοτε πληγείσα περιοχή ως απαλλαγμένη από τη νόσο ή επισήμως απαλλαγμένη, σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης (π.χ. φυματίωση των βοοειδών).

**Προγράμματα ελέγχου:** Σκοπός του προγράμματος ελέγχου είναι η διατήρηση του επιπολασμού μιας ζωικής νόσου ή ζωοανθρωπινόσου κάτω από ένα αποδεκτό για την υγεία επίπεδο (π.χ. σαλμονέλα).

**Επιτήρηση/παρακολούθηση:** Σκοπός είναι η συλλογή και η αρχειοθέτηση δεδομένων για καθορισμένους πληθυσμούς προκειμένου να αξιολογείται η επιδημιολογική εξέλιξη της νόσου (π.χ. γρίπη των πτηνών).

## 06

Τα εν λόγω προγράμματα εμπίπτουν σε μία από τις εξής κατηγορίες: προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου ή παρακολούθησης. Καλύπτουν ευρύ φάσμα μέτρων που περιλαμβάνουν τον εμβολιασμό, την εξέταση ζώων και την αποζημίωση για τη σφαγή ή τη θανάτωση.

## 07

Κατά την περίοδο 2009-2014, για τα προγράμματα αυτά διατέθηκαν από τον προϋπολογισμό της ΕΕ 1,3 δισεκατομμύρια ευρώ (βλέπε **πίνακα 1**), που συνιστούν το μεγαλύτερο τμήμα του προϋπολογισμού της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων. Η χρηματοδοτική εισφορά της ΕΕ καλύπτει κατά κανόνα το 50 % των δαπανών που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη, μέχρι ένα ανώτατο ποσό. Οι νόσοι των ζώων και οι ζωοανθρωπονόσοι που είναι επιλέξιμες για χρηματοδοτική συνεισφορά από την ΕΕ απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της απόφασης του Συμβουλίου του 2009 και το 2014 στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014.

## Πίνακας 1

### Αναλήψεις υποχρεώσεων της ΕΕ για τις δαπάνες των προγραμμάτων της περιόδου 2009-2014 ανά νόσο (σε εκατομμύρια ευρώ)

Πρόγραμμα	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009-2014	%
Αφρικανική πανώλη των χοίρων	0,1	0,1	0,2	0,9	1,1	0,1	2,3	0,2 %
Νόσος του Aujeszky	2,8	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	0,4 %
Γρίπη των πτηνών	4,9	4,9	3,5	2,7	2,7	2,6	21,3	1,6 %
Καταρροϊκός πυρετός των προβάτων	112,0	68,2	13,4	3,7	2,5	3,8	203,5	15,4 %
Βρουκέλλωση των βοοειδών	11,8	8,6	10,1	8,0	7,3	10,3	56,0	4,2 %
Φυματίωση των βοοειδών	26,3	53,4	67,9	70,7	63,9	64,2	346,4	26,2 %
Βρουκέλλωση (B.melitensis)	9,0	7,7	15,9	15,4	15,3	16,2	79,4	6,0 %
Κλασική πανώλη των χοίρων	5,1	4,3	3,7	3,4	3,0	2,6	22,1	1,7 %
Λεύκωση (EBL)	3,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	0,4 %
Λύσσα	11,7	15,7	20,9	23,4	19,9	20,4	112,0	8,5 %
Σαλμονέλλωση	18,6	24,4	25,1	19,2	19,2	21,2	127,8	9,7 %
Φυσαλιδώδης νόσος των χοίρων	0,5	0,3	0,7	0,9	1,1	0,8	4,3	0,3 %
ΜΣΕ, ΣΕΒ και τρομώδης νόσος	61,5	81,8	74,6	54,3	38,9	24,0	335,0	25,4 %
<b>Σύνολο</b>	<b>267,4</b>	<b>274,1</b>	<b>236,0</b>	<b>202,3</b>	<b>174,9</b>	<b>166,1</b>	<b>1 320,8</b>	<b>100,0 %</b>
<b>Ετήσιος προϋπολογισμός ως ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού για την περίοδο</b>	<b>20,2 %</b>	<b>20,8 %</b>	<b>17,9 %</b>	<b>15,3 %</b>	<b>13,2 %</b>	<b>12,6 %</b>	<b>100,0 %</b>	

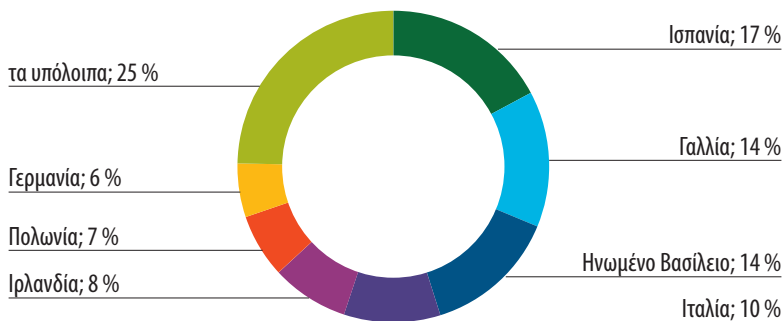
Πηγή: ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

## 08

Άνω του 50 % των δαπανών συγκεντρώνονται σε τέσσερις χώρες (Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο) (βλέπε **γράφημα 2**).

## Γράφημα 2

### Επίπεδο δαπανών των προγραμμάτων για την περίοδο 2009-2014 ανά κράτος μέλος



Πηγή: ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

## 09

Στην πράξη, η εκρίζωση των νόσων των ζώων ενέχει πολλές δυσκολίες. Παραδείγματος χάριν, η φυματίωση και η βρουκέλλωση των βοοειδών δεν έχουν ακόμη εκριζωθεί σε αρκετά κράτη μέλη, παρότι προσπάθειες για τον έλεγχο ή την εκρίζωσή τους καταβάλλονται εδώ και πάνω από 50 χρόνια. Η ΕΕ ξεκίνησε να χρηματοδοτεί προγράμματα εκρίζωσης των νόσων αυτών τη δεκαετία του '70, όταν ορισμένα κράτη μέλη υλοποιούσαν ήδη επί σειρά ετών τα δικά τους εθνικά προγράμματα. Από τον **πίνακα 2** φαίνεται ότι μπορεί να χρειαστούν ακόμη και δεκαετίες προκειμένου να επιτευχθεί το καθεστώς του απαλλαγμένου από τη νόσο, παρά τις προσπάθειες των κρατών μελών και της Επιτροπής, και τις συνεχείς επιστημονικές και τεχνικές εξελίξεις. Παρ' όλα αυτά, ορισμένες χώρες ανταποκρίνονται ταχύτερα σε σύγκριση με άλλες. Η συνεχής παρουσία τέτοιων ασθενειών έχει ως αποτέλεσμα να επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός της ΕΕ με τακτικές δαπάνες για προγράμματα εκρίζωσης.

## Η εκρίζωση νόσων είναι μια μακρά διαδικασία

Κράτος μέλος	Φυματίωση των βοοειδών			Βρουκέλλωση των βοοειδών		
	Πρώτο χρηματοδοτηθέν από την ΕΕ πρόγραμμα	Αναγνώριση ως επισήμως απαλλαγμένου από τη νόσο	Αριθμός ετών που χρειάζονται για να χαρακτηριστεί ως επισήμως απαλλαγμένο από τη νόσο <sup>(α)</sup>	Πρώτο χρηματοδοτηθέν από την ΕΕ πρόγραμμα	Αναγνώριση ως επισήμως απαλλαγμένου από τη νόσο	Αριθμός ετών που χρειάζονται για να αναγνωριστεί ως επισήμως απαλλαγμένο από τη νόσο <sup>(α)</sup>
Ιρλανδία	1978 <sup>(β)</sup>	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο		1978	2009	31
Ισπανία	1987	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο		1987	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο	
Γαλλία	1978	2001	23	1978	2005	27
Ιταλία	1980	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο <sup>(γ)</sup>		1980	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο <sup>(γ)</sup>	
Πολωνία	2004	2009	5 <sup>(δ)</sup>	2004	2009	5 <sup>(δ)</sup>
Ρουμανία	Μη χρηματοδοτηθέντα από την ΕΕ προγράμματα	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο <sup>(ε)</sup>		Μη χρηματοδοτηθέντα από την ΕΕ προγράμματα και αναγνωρισμένο ως επισήμως απαλλαγμένο από τη νόσο το 2014		
Ηνωμένο Βασίλειο	2000 <sup>(στ)</sup>	Δεν είναι ακόμη απαλλαγμένο από τη νόσο		1978	2015	37

<sup>(α)</sup> Δεν υπολογίζονται προηγούμενα εθνικά προγράμματα, τα οποία υλοποιούνταν στις περισσότερες χώρες ήδη επί δεκαετίες προτού χορηγηθεί για πρώτη φορά χρηματοδότηση από την ΕΕ.

<sup>(β)</sup> Το πρώτο χρηματοδοτηθέν από την ΕΕ πρόγραμμα χρονολογείται στο 1978, αλλά η χρηματοδότηση της ΕΕ σταμάτησε το 2004 και επανεκκινήθηκε το 2009.

<sup>(γ)</sup> Πολλές από τις περιφέρειες είναι πλέον επισήμως απαλλαγμένες από τη νόσο.

<sup>(δ)</sup> Όταν δρομολογήθηκαν τα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα το 2004, το ποσοστό επιπολασμού στην αγέλη ήταν μόλις 0,0052 % για τη φυματίωση των βοοειδών και 0,005 % για τη βρουκέλλωση των βοοειδών.

<sup>(ε)</sup> Ο επιπολασμός στην αγέλη είναι αμελητέος.

<sup>(στ)</sup> Το πρώτο χρηματοδοτηθέν από την ΕΕ πρόγραμμα χρονολογείται στο 2000, αλλά η χρηματοδότηση της ΕΕ σταμάτησε το 2004 και επανεκκινήθηκε το 2010.

Πηγή: Οι αποφάσεις της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων εκρίζωσης και την αναγνώριση του καθεστώτος του επισήμως απαλλαγμένου από τη νόσο, για τα ελεγχθέντα κράτη μέλη.

## Συνεργασία με τρίτες χώρες

### 10

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων υπογραμμίζει στις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε το 2014 για τον έλεγχο των νόσων των ζώων, τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας και επισημαίνει ότι, όπου είναι δυνατόν, οι χώρες πρέπει να λειτουργούν σε περιφερειακό επίπεδο για την εναρμόνιση των προγραμμάτων ελέγχου των νόσων. Πρόκειται για σημαντική επισήμανση, δεδομένου ότι οι νόσοι μπορούν να μεταδίδονται πέραν των συνόρων, κυρίως από τα άγρια ζώα. Καμία κανονιστική διάταξη δεν προβλέπει την υποχρέωση της Επιτροπής να χρηματοδοτεί απευθείας κτηνιατρικά προγράμματα εκτός της ΕΕ. Εντούτοις, τα κράτη μέλη μπορούν να συμφωνήσουν στη λήψη κτηνιατρικών μέτρων (όπως εκστρατείες εμβολιασμού σε λωρίδες απομόνωσης) απευθείας με τρίτες γειτονικές χώρες και να συμπεριλάβουν τις σχετικές δαπάνες σε υποπρογράμματα των οικείων κτηνιατρικών προγραμμάτων τους που χρηματοδοτούνται από την Επιτροπή.

## 11

Όσον αφορά τα αντιλυσσικά προγράμματα, το 2015 εκτελούνταν τέσσερα υποπρογράμματα σε τρίτες χώρες: Ρωσία (μέρος του φινλανδικού προγράμματος), Λευκορωσία (μέρος του λετονικού και του λιθουανικού προγράμματος) και Ουκρανία (μέρος του πολωνικού προγράμματος από το 2012). Πέντε ακόμη προγράμματα βρίσκονταν στο στάδιο σχεδιασμού: Ρωσία (μέρος του εσθονικού προγράμματος), Ουκρανία (μέρος του ουγγρικού προγράμματος), Μολδαβία (μέρος του ρουμανικού προγράμματος), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (μέρος του κροατικού προγράμματος) και Λευκορωσία (μέρος του πολωνικού προγράμματος). Δεδομένης της πολύπλοκης φύσης των διάφορων διμερών σχέσεων, η εξασφάλιση επαρκούς συνεργασίας για την αποτελεσματική υλοποίηση υποπρογραμμάτων εκτός της ΕΕ δεν είναι πάντοτε εύκολη υπόθεση.

## 12

Η Επιτροπή έχει λάβει και άλλα μέτρα προκειμένου να εναρμονίσει τα προγράμματα ελέγχου νόσων με τρίτες χώρες. Η ΓΔ Διεύρυνσης και η ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων δρομολόγησαν ένα έργο στο πλαίσιο του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας το 2011 με σκοπό να παράσχουν στήριξη για τον έλεγχο και την εκρίζωση νόσων των ζώων (π.χ. λύσσα και κλασική πανώλη των χοίρων) σε επτά χώρες δικαιούχους των Δυτικών Βαλκανίων: Αλβανία, Βοσνία -Ερζεγοβίνη, Κροατία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Μαυροβούνιο, Σερβία και Κοσσυφοπέδιο. Για το συγκεκριμένο έργο διατέθηκαν περί τα 100 εκατομμύρια ευρώ.

## Βασικοί ρόλοι και αρμοδιότητες

## 13

Η Επιτροπή (ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων) διαχειρίζεται το ADNS και συντονίζει επείγοντα μέτρα που λαμβάνονται σε περίπτωση έξαρσης μιας μεταδοτικής νόσου των ζώων. Η Επιτροπή εκτελεί τις δαπάνες για κτηνιατρικά προγράμματα στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης. Το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων της ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων εξακριβώνει ότι τηρούνται οι απαιτήσεις της ΕΕ για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων καθώς και ότι εφαρμόζονται τα κτηνιατρικά μέτρα.

## 14

Σε απόφαση της Επιτροπής του 2008<sup>6</sup> ορίζονται τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν τα προγράμματα των κρατών μελών προκειμένου να εγκριθούν για χρηματοδότηση από την ΕΕ. Η απόφαση αυτή ορίζει ότι τα προγράμματα στα κράτη μέλη υπόκεινται στον έλεγχο της κεντρικής κτηνιατρικής αρχής. Τα προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν επιμέρους στόχους και, αν το πρόγραμμα είναι πολυετές, ετήσιους ενδιάμεσους επιμέρους στόχους, ενώ πρέπει να καθορίζονται κατάλληλοι δείκτες (όπως η επίπτωση και ο επιπολασμός) και να καταγράφονται σε σχετικές εκθέσεις. Η λεπτομερής υλοποίηση και διαχείριση των προγραμμάτων, περιλαμβανομένου τυχόν επιμερισμού αρμοδιοτήτων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

6 Απόφαση 2008/341/ΕΚ της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2008, σχετικά με τον καθορισμό κοινοτικών κριτηρίων για τα εθνικά προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και επιτήρησης ορισμένων ζωικών ασθενειών και ζωνοδόσων (ΕΕ L 115 της 29.4.2008, σ. 44).



## 15

Τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή έως τις 31 Μαΐου<sup>7</sup> τις προτάσεις τους για προγράμματα, τα οποία πρόκειται να αρχίσουν να υλοποιούνται το επόμενο έτος. Τα εν λόγω προγράμματα μπορούν να είναι ετήσια ή πολυετή· στην πλειονότητά τους είναι ετήσια.

## 16

Η Επιτροπή αξιολογεί την ποιότητα των προγραμμάτων που προτείνουν τα κράτη μέλη χρησιμοποιώντας καθορισμένα κριτήρια και, όταν αυτό δικαιολογείται για επιδημιολογικούς λόγους, ενθαρρύνει τον συντονισμό μεταξύ όμορων κρατών μελών. Από το 2013, η Επιτροπή χρησιμοποιεί τη βοήθεια εμπειρογνομόνων για να διεξάγει την εν λόγω διαδικασία αξιολόγησης. Ο κατάλογος των προγραμμάτων παρουσιάζεται στα κράτη μέλη στη μόνιμη επιτροπή φυτών, ζώων, τροφίμων και ζωοτροφών (PAFF). Η Επιτροπή προσαρμόζει ετησίως την κατανομή της χρηματοδότησης σε διάφορες νόσους και διάφορα κράτη μέλη βάσει των εξελισσόμενων αναγκών που αξιολογεί ότι υπάρχουν. Τυχόν αλλαγές συζητούνται με τα κράτη μέλη μέσω της επιτροπής PAFF. Η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίζεται σε στοιχεία που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη, εκθέσεις του ΓΤΚΘ, εκθέσεις χρηματοοικονομικού ελέγχου και πορίσματα μιας συγκεκριμένης ομάδας εργασίας που συγκροτείται από εμπειρογνώμονες κρατών μελών. Στο **παράρτημα II** περιγράφονται λεπτομερέστερα οι κύριες αρμοδιότητές της.

## 17

Σε απόφαση της Επιτροπής του 2008<sup>8</sup> ορίζονται οι βασικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, περιλαμβανομένων υποδειγμάτων και χρονοδιαγραμμάτων υποβολής τους, τις οποίες πρέπει τα κράτη μέλη να τηρούν όταν υποβάλλουν εκθέσεις στην Επιτροπή. Κατά την εκτέλεση των προγραμμάτων, τα κράτη μέλη υποβάλλουν ενδιάμεση έκθεση η οποία αξιολογείται από την Επιτροπή και μπορεί να οδηγήσει στην τροποποίηση των επιμέρους στόχων και των δαπανών του προγράμματος, καθώς και σε ανακατανομή των χρηματοδοτικών πόρων μεταξύ προγραμμάτων. Οι τελικές εκθέσεις και οι αιτήσεις πληρωμών πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή έως τις 30 Απριλίου του επόμενου έτους, περιλαμβανομένων της αξιολόγησης των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και ενός λεπτομερούς λογαριασμού των πραγματοποιηθεισών δαπανών.

7 Άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014.

8 Απόφαση 2008/940/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 2008, για τη θέσπιση των τυπικών απαιτήσεων όσον αφορά τις εκθέσεις που υποβάλλονται σχετικά με τα εθνικά προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και επιτήρησης ορισμένων ζωικών ασθενειών και ζωνοσών τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Κοινότητα (ΕΕ L 335 της 13.12.2008, σ. 61).



# Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

## 18

Στο πλαίσιο του ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσον τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης των νόσων των ζώων περιστελλουν καταλλήλως τις νόσους των ζώων.

## 19

Πιο συγκεκριμένα, τα ερωτήματα ήταν τα εξής:

- i) Διέθετε η Επιτροπή κατάλληλη προσέγγιση για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νόσων των ζώων;
- ii) Σχεδίασαν και υλοποίησαν τα κράτη μέλη κατάλληλα προγράμματα για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νόσων των ζώων;
- iii) Ελήφθη επαρκώς υπόψη στο πλαίσιο των προγραμμάτων ο παράγοντας της οικονομικής αποδοτικότητας;

## 20

Οι ελεγκτικές εργασίες έλαβαν χώρα στην Επιτροπή (ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων) και σε επτά κράτη μέλη (Ιρλανδία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Πολωνία<sup>9</sup>, Ρουμανία και Ηνωμένο Βασίλειο), τα οποία αντιστοιχούν από κοινού στο 72 % των συνολικών δαπανών, καθώς και σε μια σειρά διαφορετικών νόσων<sup>10</sup>. Ελήφθησαν επίσης υπόψη οι γνώμες των οργανώσεων των κύριων ομάδων των ενδιαφερομένων μερών (γεωργοί, κτηνιατρικές υπηρεσίες και εργαστήρια), καθώς και μιας ομάδας εμπειρογνομώνων που συγκροτήθηκε από το Συνέδριο.

## 21

Στο πλαίσιο του ελέγχου εξετάστηκαν οι διαδικασίες που ακολουθεί η Επιτροπή για να καθορίσει τη στρατηγική και να εγκρίνει ετήσια και πολυετή εθνικά προγράμματα που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό, εξετάστηκαν σχετικές γνώμες και ανακοινώσεις υπηρεσιών της Επιτροπής (περιλαμβανομένου του ΓΤΚΘ), επιτροπές κανονιστικής ρύθμισης (PAFF, ομάδα εργασίας), οργανισμοί (η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων — ΕΑΑΤ) και αναλύσεις εμπειρογνομώνων που πραγματοποιούνται για λογαριασμό της Επιτροπής.

## 22

Πέραν των ανωτέρω προγραμμάτων, η ΕΕ χρηματοδοτεί επίσης επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση σοβαρών επιζωοτιών. Τα συγκεκριμένα μέτρα δεν εξετάστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου επειδή οι οικείες δαπάνες αντιστοιχούσαν περίπου στο 10 % των δαπανών που αφορούν τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης.

9 Στην Πολωνία, οι ελεγκτικές εργασίες διενεργήθηκαν σε συνεργασία με το ανώτατο όργανο ελέγχου της Πολωνίας.

10 Συνολικά εξετάστηκαν 24 προγράμματα κρατών μελών, τα οποία αφορούσαν τις εξής νόσους: φυματίωση των βοοειδών, βρουκέλλωση των βοοειδών, βρουκέλλωση αιγοπροβάτων, μεταδοτική σπογγώδης εγκεφαλοπάθεια, καταρροϊκός πυρετός προβάτων, λύσσα, κλασική και αφρικανική πανώλη των χοίρων, γρίπη των πτηνών και ζωονοσογόνος σαλμονέλα. Στο **παράρτημα I** παρέχονται γενικά πληροφοριακά στοιχεία για τις συγκεκριμένες νόσους.

### 23

Στο πλαίσιο του ελέγχου που διενεργήθηκε σε επίπεδο κράτους μέλους, εξετάστηκαν εθνικές στρατηγικές για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νόσων των ζώων, τα κριτήρια που εφάρμοσαν τα κράτη μέλη για να αναπτύξουν τα προγράμματα και ο τρόπος εκτέλεσης των προγραμμάτων αυτών σε πρακτικό επίπεδο. Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στις αρμόδιες κτηνιατρικές αρχές των κρατών μελών και στις αντίστοιχες περιφερειακές αρχές. Έλαβαν επίσης χώρα ελεγκτικές δοκιμασίες επαλήθευσης προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον οι χρηματοδοτούμενες δράσεις διεξήχθησαν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και αν οι δαπάνες ήταν εύλογες.

# Παρατηρήσεις του ελέγχου

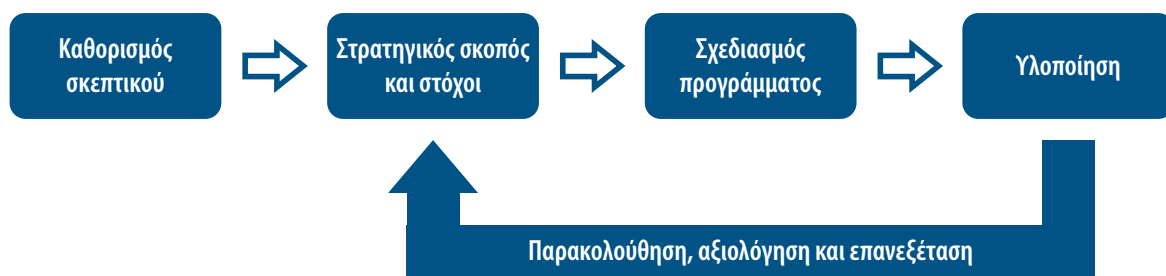
## 24

Σύμφωνα με τον ΠΟΥΖ<sup>11</sup>, ο ευκταίος στόχος ενός προγράμματος ελέγχου μιας νόσου πρέπει να ορίζεται εξαρχής. Μολονότι η εκρίζωση αποτελεί παραδοσιακά τον στόχο πολλών προγραμμάτων ελέγχου για νόσους, η επίτευξή της δεν είναι πάντοτε ρεαλιστική. Πρέπει να ορίζονται συγκεκριμένοι στόχοι και δείκτες που θα συντελούν στην επιτυχία του προγράμματος. Στο **γράφημα 3** παρουσιάζονται τα στάδια κατάρτισης ενός προγράμματος ελέγχου για νόσους.

11 Κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥΖ για τον έλεγχο των νόσων των ζώων, 2014.

### Γράφημα 3

#### Στάδια κατάρτισης ενός προγράμματος ελέγχου για νόσους



Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥΖ για τον έλεγχο των νόσων των ζώων, 2014.

## 25

Δεδομένης της σύνθετης και ετερογενούς κατάστασης που επικρατεί όσον αφορά τις νόσους των ζώων στην ΕΕ, είναι σημαντικό η Επιτροπή να εφαρμόζει ένα σταθερό πλαίσιο για την ιεράρχηση των προσπαθειών χρηματοδότησης, τον συντονισμό των προσπαθειών των κρατών μελών, την παροχή καθοδήγησης και τη διευκόλυνση της εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών. Το πλαίσιο αυτό πρέπει να προβλέπει κατάλληλες διαδικασίες διαβίβασης πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με τις επιδόσεις.

### Μολονότι η προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των νόσων των ζώων είναι εν γένει ορθή...

#### 26

Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώθηκε ότι η προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση των ζωοανθρωπονόσων και άλλων ζωικών νόσων ήταν εν γένει ορθή και στηριζόταν σε κατάλληλες τεχνικές συμβουλές και ανάλυση κινδύνου για την αντιμετώπιση αναδυόμενων κινδύνων / επιζωοτιών.

#### 27

Η πολιτική της ΕΕ για την υγεία των ζώων είναι επαρκώς εμπειριστατωμένη. Υλοποιείται μέσω κανόνων που έχουν θεσπιστεί για τον εντοπισμό, την ανιχνευσιμότητα και την καλή μεταχείριση των ζώων, καθώς και για τις επιζωοτίες και τους υγειονομικούς ελέγχους. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται σε σημαντικό βαθμό και το εμπόριο. Εντούτοις, το ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με την υγεία των ζώων περιλαμβάνει σχεδόν 50 βασικές οδηγίες και κανονισμούς και περίπου 400 νομοθετικές πράξεις, η έγκριση ορισμένων από τις οποίες ανάγεται στο 1964. Το εν λόγω σύνθετο νομικό μωσαϊκό προβλέπεται να ενοποιηθεί και να αντικατασταθεί από τον νέο νόμο για την υγεία των ζώων<sup>12</sup>, για τον οποίο επετεύχθη πολιτική συμφωνία τον Ιούνιο του 2015. Από το 2007, τα προγράμματα εκρίζωσης, παρακολούθησης και ελέγχου εντάχθηκαν στη στρατηγική της ΕΕ για την υγεία των ζώων, η οποία ολοκληρώθηκε το 2013 και δεν έχει ακόμη αντικατασταθεί — εν αναμονή της έγκρισης της νέας νομοθεσίας για την υγεία των ζώων.

#### 28

Συνολικά, κρίναμε εύλογη την προσέγγιση βάσει της οποίας η Επιτροπή χρηματοδοτούσε προγράμματα προτεραιότητας με αντικείμενο την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση σε επίπεδο κράτους μέλους. Το πλαίσιο βάσει του οποίου οι πόροι διοχετεύονται σε προγράμματα για ζωικές νόσους βασίζεται σε ετήσιες αξιολογήσεις των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης από την Επιτροπή (λαμβανομένων υπόψη ζητημάτων όπως ο αντίκτυπος στη δημόσια υγεία, οι απώλειες παραγωγής και ζητήματα εμπορικού χαρακτήρα). Η Επιτροπή διαθέτει επίσης ένα άρτιο σύστημα για την αξιολόγηση της ποιότητας των προγραμμάτων που προτείνουν τα κράτη μέλη, το οποίο περιλαμβάνει τη χρήση αναλυτικών κριτηρίων αξιολόγησης που καλύπτουν πτυχές όπως η σαφήνεια των στόχων και της διαχείρισης του προγράμματος, η ιστορική εξέλιξη της στοχευμένης νόσου, η επιστημονική αιτιολόγηση και η αποδοτικότητα των προτεινόμενων μέτρων. Όσον αφορά τα ελεγχθέντα προγράμματα, τα κριτήρια για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων όσον αφορά την κατανομή των πόρων μεταξύ νόσων δεν είχαν αναπτυχθεί επαρκώς. Εντούτοις η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων έχει αρχίσει να βελτιώνεται σταδιακά με την έγκριση της προσέγγισης για τα πολυετή προγράμματα εργασίας για την περίοδο 2016-2017 και τη σχετική καθοδήγηση της Επιτροπής.

12 COM(2013) 260 τελικό της 6 Μαΐου 2013 «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγεία των ζώων». Η πρόταση καλύπτει χερσαία και υδροβία ζώα και συνίσταται σε απαιτήσεις για την πρόληψη νόσων, την ευαισθητοποίηση για τις νόσους, τη βιοπροφύλαξη, την ανιχνευσιμότητα των ζώων, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των νόσων και την εκρίζωση, καθώς επίσης και μέτρα έκτακτης ανάγκης. Προβλέπει επανεξέταση των ισχύοντων κανόνων εντοπισμού για τους ίππους και άλλα είδη για τα οποία δεν προβλέπονται ακόμη ειδικές απαιτήσεις. Προβλέπεται επίσης η ανάπτυξη μιας συνεκτικής πολιτικής εμβολιασμού στην ΕΕ, με ένα πλαίσιο για τράπεζες αντιγόνων, εμβολίων και διάγνωση σε επίπεδο ΕΕ. Την 1η Ιουνίου 2015, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία επί της πρότασης.

### 29

Οι νόσοι των ζώων δεν γνωρίζουν σύνορα χωρών. Μια νόσος μπορεί να εξαπλωθεί με τις μετακινήσεις τόσο των εκτρεφόμενων όσο και των άγριων ζώων αλλά και άλλων φορέων. Ως εκ τούτου, τα περισσότερα προγράμματα θα επωφελούνταν από τον καλό συντονισμό μεταξύ των χωρών. Εντούτοις, δεν προβλέπεται εκ του νόμου η υποχρέωση των κρατών μελών να υποβάλλουν συντονισμένα προγράμματα ούτε να συνεργάζονται μεταξύ τους για την υλοποίηση αυτών.

### 30

Διαπιστώσαμε ότι, συνολικά, η Επιτροπή παρέχει κατάλληλη καθοδήγηση στα κράτη μέλη και διευκολύνει τον μεταξύ τους συντονισμό:

- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πραγματοποιούν συχνές επαφές μεταξύ τους στο πλαίσιο της μόνιμης επιτροπής φυτών, ζώων, τροφίμων και ζωοτροφών<sup>13</sup> καθώς και κατά τις συναντήσεις με προϊστάμενους κτηνιατρικών υπηρεσιών των κρατών μελών.
- Οι ομάδες εργασίας<sup>14</sup> φέρνουν σε επαφή εμπειρογνώμονες των κρατών μελών εξειδικευμένους σε συγκεκριμένες νόσους και διατυπώνουν συστάσεις για τη βελτίωση των κτηνιατρικών προγραμμάτων.
- Η Επιτροπή προσφεύγει σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για την επανεξέταση των προτεινόμενων προγραμμάτων βάσει αναλυτικών κριτηρίων αξιολόγησης.
- Το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων της Επιτροπής διενεργεί ελέγχους στα κράτη μέλη.
- Το σύστημα κοινοποίησης ζωικών νόσων παρέχει τη δυνατότητα ταχείας κοινοποίησης σε περίπτωση εμφάνισης εστίας μιας νόσου.
- Τα εργαστήρια αναφοράς της ΕΕ<sup>15</sup> εργάζονται με σκοπό την τυποποίηση και τη βελτίωση των μεθοδολογιών.
- Η Επιτροπή παραδίδει μαθήματα επιμόρφωσης<sup>16</sup> σε δημόσιους υπάλληλους των κρατών μελών.
- Από το 2014, η ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση μιας νέας ηλεκτρονικής εφαρμογής, ενώ οι τυποποιημένοι μορφότευποι που πρέπει να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη, κατ' απαίτηση των κανονισμών, διασφαλίζουν ως έναν βαθμό την εναρμόνιση και την ποιότητα.

- 13 Η μόνιμη επιτροπή φυτών, ζώων, τροφίμων και ζωοτροφών συνέρχεται τουλάχιστον άπαξ κάθε μήνα σε συνεδρίαση όπου τα κράτη μέλη και η Επιτροπή έχουν τη δυνατότητα να συζητήσουν κτηνιατρικά ζητήματα, περιλαμβανομένων των αποτελεσμάτων των κτηνιατρικών προγραμμάτων.
- 14 Άπαξ ετησίως συνέρχεται σε συνεδρίαση η ολομέλεια της ομάδας εργασίας για την εκρίζωση των νόσων των ζώων, όπου καλούνται να συμμετάσχουν όλα τα κράτη μέλη. Συμπληρωματικές ομάδες εργασίας για συγκεκριμένες νόσους συγκροτούνται τακτικά και συνεδριάζουν αρκετές φορές ετησίως (π.χ. υποομάδα για τη σαλμονέλα).
- 15 Αποστολή κάθε εργαστηρίου αναφοράς της ΕΕ είναι η τυποποίηση μεθοδολογιών σε επίπεδο ΕΕ, ο συντονισμός με κράτη μέλη όσον αφορά τις διαγνωστικές μεθόδους, η διοργάνωση συγκριτικών δοκιμών και η οργάνωση ετήσιων εργαστηρίων για εθνικά εργαστήρια αναφοράς στα οποία οι εμπειρογνώμονες των κρατών μελών έχουν τη δυνατότητα να δικτυώνονται, να επικαιροποιούν τις γνώσεις τους και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και βέλτιστες πρακτικές.
- 16 Καλύτερη κατάρτιση για ασφαλέστερα τρόφιμα [Better training for safer food (BTSF)].

## Παρατηρήσεις του ελέγχου

### 31

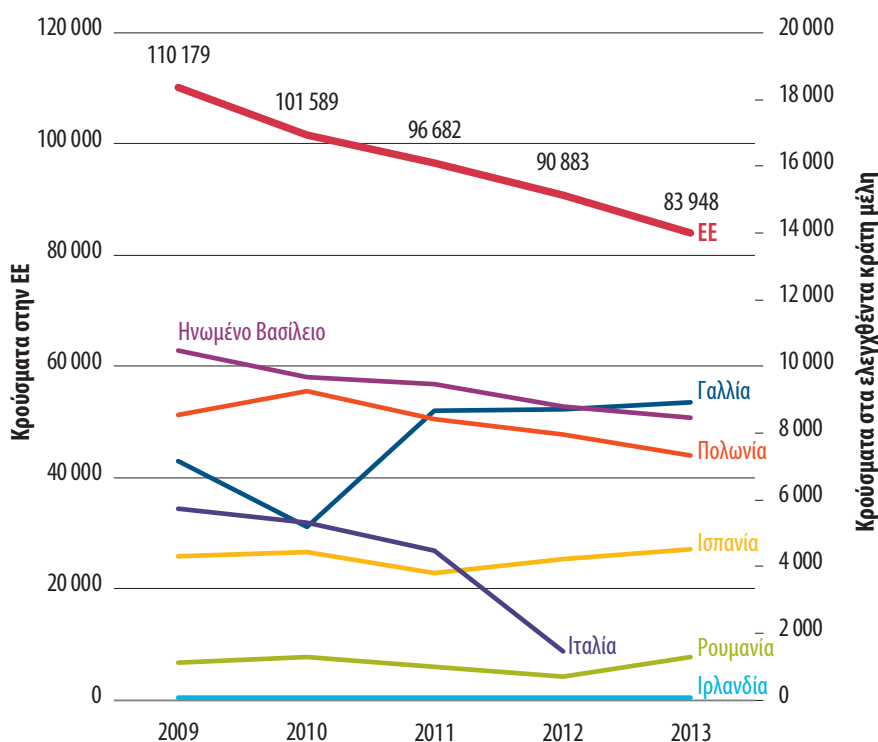
Με την ύπαρξη πλαισίου συγχρηματοδότησης από την ΕΕ, τα κράτη μέλη αποκτούν πρόσθετα κίνητρα για εκρίζωση νόσων των ζώων, περιλαμβανομένων ζωοανθρωπονόσων, και μάλιστα έχουν επιτευχθεί ορισμένες αξιοσημείωτες επιτυχίες. Το πλαίσιο έχει επίσης θετικό αντίκτυπο στην υγεία του ανθρώπου και συνεπάγεται εξοικονόμηση πόρων. Παραδείγματος χάριν, το 2012 η ΕΑΑΤ εκτίμησε<sup>17</sup> ότι η συνολική οικονομική επιβάρυνση από τη σαλμονέλωση του ανθρώπου θα μπορούσε να ανέρχεται σε έως και 3 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των κρουσμάτων έχει μειωθεί σημαντικά, όπως φαίνεται στο **γράφημα 4**. Η ΕΑΑΤ έχει καταλήξει στο συμπέρασμα<sup>18</sup> ότι η μείωση αυτή οφείλεται πρωτίστως στα επιτυχημένα προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλας σε όρνιθες (*Gallus gallus*), που έχουν μειώσει την εκδήλωση σαλμονέλας στα αυγά.

17 Πηγή: Ενημερωτικό δελτίο της ΕΑΑΤ για τη σαλμονέλα.

18 Επιστημονική συνοπτική έκθεση των ΕΑΑΤ και ΕΚΠΕΝ για τις τάσεις και τις πηγές των ζωοανθρωπονόσων, των ζωονοσογόνων παραγόντων και των εστιών τροφιμογενών λοιμώξεων του 2012 (The European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks). Το ποσό των 3 δισεκατομμυρίων ευρώ είναι το ανώτατο επίπεδο εκτίμησης.

#### Γράφημα 4

### Ζωονοσογόνος σαλμονέλα — Αριθμός κρουσμάτων σε ανθρώπους στην ΕΕ και στα ελεγχθέντα κράτη μέλη



Πηγή: ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

## Παρατηρήσεις του ελέγχου

### 32

Ένα ακόμη παράδειγμα είναι αυτό της λύσσας, στην περίπτωση της οποίας κατά το διάστημα μεταξύ 2005 και 2014 ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων λύσσας σε επίπεδο ΕΕ μειώθηκε δραστικά από 3 708 κρούσματα σε 305 στην ΕΕ των 28.

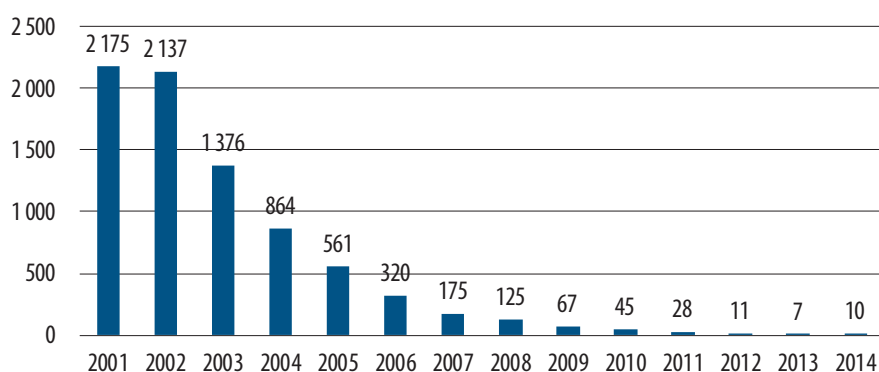
### 33

Τα μέτρα που υλοποίησε η Επιτροπή για την εκρίζωση της ΣΕΒ στην ΕΕ έχουν αποβεί ιδιαίτερα επιτυχή. Ο αριθμός των κρουσμάτων ΣΕΒ που υπερέβαινε τα 2 000 το 2001 μειώθηκε σε 10 το 2014, όπως απεικονίζεται στο **γράφημα 5**. Στα βασικά μέτρα που ελήφθησαν περιλαμβάνονται η απομάκρυνση του ειδικού υλικού κινδύνου<sup>19</sup> από τις ζωοτροφές και τις αλυσίδες τροφίμων, η απαγόρευση της διατροφής βοοειδών, προβάτων και αιγών με κρεατάλευρα και οστεάλευρα θηλαστικών και η εξέταση εκατομμυρίων βοοειδών κάθε χρόνο. Οι συχνές επικαιροποιήσεις της νομοθεσίας τα τελευταία χρόνια και η χρηματοδότηση της έρευνας οδήγησαν σε πιο περιορισμένες αλλά καλύτερα στοχευμένες εξετάσεις για την ανίχνευση ΣΕΒ. Ο συντονισμός που ασκεί η Επιτροπή σε διεθνές επίπεδο και συγκεκριμένα σε συνεργασία με τον ΠΟΥΖ όσον αφορά την κατάταξη των κρατών μελών στην κλίμακα γεωγραφικού κινδύνου για μόλυνση από ΣΕΒ θεωρείται ικανοποιητικός. Τα προγράμματα για την εκρίζωση της φυματίωσης των βοοειδών ακολουθούν επίσης μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση, ενώ παρατηρείται πτωτική τάση στον επιπολασμό της νόσου στην πλειονότητα των κρατών μελών. Οι δύο αυτές νόσοι αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ των δαπανών της ΕΕ για τα προγράμματα (βλέπε **πίνακα 1**).

<sup>19</sup> Πρόκειται για τους ιστούς ζωικής προέλευσης που κινδυνεύουν περισσότερο να φιλοξενήσουν τον μολυσματικό παράγοντα στους οποίους περιλαμβάνονται, παραδείγματος χάριν, τα μυαλά και η σπονδυλική στήλη. Βλέπε **παράρτημα I** για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη ΣΕΒ.

### Γράφημα 5

#### Αριθμός κρουσμάτων ΣΕΒ στην ΕΕ



Πηγή: ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.



### ...και τα προγράμματα των κρατών μελών σχεδιάστηκαν και υλοποιούνταν κατά κανόνα ικανοποιητικά...

#### 34

Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την κατάρτιση των προγραμμάτων εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης που θα εφαρμόζουν, τα οποία ασχολούνται με τις δικές τους προτεραιότητες όσον αφορά τις νόσους των ζώων βάσει κατάλληλων δεικτών. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων τα κράτη μέλη διαθέτουν μακρά πείρα όσον αφορά την καταπολέμηση διάφορων ζωικών νόσων. Η Επιτροπή δύναται να ζητεί, αλλά όχι να απαιτεί, από τα κράτη μέλη να προτείνουν προγράμματα, καθώς και να αλλάξουν τη στρατηγική τους. Επιπλέον, όταν εκδηλώνεται μια εστία που ενέχει τον κίνδυνο διασυννοριακής εξάπλωσης, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν ειδικά μέτρα που προβλέπονται στην τομεακή νομοθεσία, ανεξαρτήτως του αν τα μέτρα αυτά συγχρηματοδοτούνται ή όχι από την ΕΕ.

#### 35

Προκειμένου να είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από την Επιτροπή, τα προγράμματα των κρατών μελών πρέπει να πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια που ορίζει<sup>20</sup> η Επιτροπή. Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, τα προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες, μεταξύ άλλων, σχετικά με στόχους, τη διάρκεια, τους επιμέρους στόχους, δείκτες (π.χ. η επίπτωση και ο επιπολασμός της νόσου), την εξέταση ζώων, τον εμβολιασμό και τη διαχείριση. Η πολυπλοκότητα των προγραμμάτων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά της εκάστοτε νόσου. Τα προγράμματα είναι δυνατό να περιλαμβάνουν φάσμα μέτρων, όπως πλήρες σύστημα παρακολούθησης, δειγματοληψία αίματος, ειδικά μέτρα για τον εντοπισμό ζώων που αντιδρούν σε ορολογική δοκιμασία<sup>21</sup>, μεταθανάτια εξέταση, εργαστηριακή ανάλυση, καθεστώτα αποζημίωσης των γεωργών, επιτήρηση της άγριας ζωής και μηχανογραφικά συστήματα για τη διαχείριση των εξετάσεων και των νόσων.

#### 36

Το Συνέδριο διαπίστωσε ότι τα εξετασθέντα προγράμματα των κρατών μελών είναι εν γένει καλά σχεδιασμένα και προσαρμοσμένα στην επιδημιολογική κατάσταση. Τα εγκριθέντα προγράμματα συμμορφώνονταν με τα απαιτούμενα κριτήρια, περιέγραφαν συνήθως ικανοποιητικά τα προς λήψη μέτρα, τηρούσαν τυποποιημένα υποδείγματα της Επιτροπής και απέφεραν σε γενικές γραμμές θετικά αποτελέσματα (βλέπε **πλαίσιο 3**). Τα κράτη μέλη διαθέτουν κατάλληλα λειτουργικά συστήματα μέσω των οποίων εντοπίζονται νόσοι που εκδηλώνονται στο ζωικό κεφάλαιο και διευκολύνεται η εκρίζωσή τους. Το σύστημα της ΕΕ TRAdE Control and Expert System (TRACES) για την ταυτοποίηση των ζώων και τον έλεγχο των μετακινήσεών τους λειτουργεί ικανοποιητικά και διευκολύνει τον έλεγχο των νόσων.

20 Απόφαση 2008/341/ΕΚ της Επιτροπής.

21 Πρόκειται για μολυσμένο ζώο που αντιδρά θετικά σε δοκιμή για τη νόσο.



## Καλές επιδόσεις ενός προγράμματος που υλοποίησε κράτος μέλος

Προγράμματα για τις ΜΣΕ υλοποιούνται και συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη και λαμβάνουν σημαντικό μέρος των χρηματοδοτικών πόρων που διέθεσε η ΕΕ για κτηνιατρικά προγράμματα κατά την περίοδο που καλύπτει ο έλεγχος (βλέπε **πίνακα 1**).

Στην Ιρλανδία, από το 2009 έως το 2014 εισπράχθηκαν συνολικά για το αντίστοιχο πρόγραμμα 17 εκατομμύρια ευρώ. Παρότι οι πόροι της ΕΕ μειώθηκαν από 4,7 εκατομμύρια ευρώ το 2010 σε 0,8 εκατομμύρια ευρώ το 2014, οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί είναι καλές, ιδίως χάρη στα εξής:

- Συστήματα ενεργητικής και παθητικής επιτήρησης που αποσκοπούν στον εντοπισμό κρουσμάτων ΜΣΕ.
- Αν εντοπιστεί κρούσμα της νόσου, διενεργούνται επιδημιολογικές έρευνες, ενώ ζώα της ίδιας κλάσης και οι απόγονοί τους σφαγιάζονται.
- Απαγόρευση σίτισης των εκτρεφόμενων ζώων με προϊόντα ζωικής προέλευσης.

Το 2014 δεν υπήρξε ούτε ένα κρούσμα ΜΣΕ στην Ιρλανδία, σε σύγκριση με τρία κρούσματα το 2012 και το 2011, με αποκορύφωμα πάνω από 400 κρούσματα τη δεκαετία του '90.

## ...δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων...

### 37

Η απόφαση του Συμβουλίου<sup>22</sup> για τις κτηνιατρικές δαπάνες ορίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει ανά τετραετία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση για την κατάσταση της υγείας των ζώων και την από οικονομική άποψη αποδοτικότητα της εφαρμογής κτηνιατρικών προγραμμάτων.

### 38

Στις κατευθυντήριες γραμμές του ο ΠΟΥΖ<sup>23</sup> αναφέρει ότι για την επιλογή της πλέον ενδεδειγμένης παρέμβασης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη εκτιμήσεις της σχέσης κόστους-οφέλους, καθώς και η ζωονοσογόνος ικανότητα και η πιθανότητα επιτυχίας ενός συγκεκριμένου συνόλου μέτρων ελέγχου.

22 Άρθρο 41 της απόφασης 2009/470/ΕΚ του Συμβουλίου.

23 Κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥΖ για τον έλεγχο των νόσων των ζώων, Μάιος 2014.

## 39

Όπως παρουσιάζεται στον **πίνακα 1**, το ετήσιο άμεσο κόστος των κτηνιατρικών προγραμμάτων για τον προϋπολογισμό της ΕΕ είναι της τάξης των 200 εκατομμυρίων ευρώ. Πέραν τούτου, τα κράτη μέλη δαπανούν μεγαλύτερα ποσά προκειμένου να καλύψουν τόσο το δικό τους μερίδιο δαπανών των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων όσο και κάθε άλλο κτηνιατρικό μέτρο που κρίνουν απαραίτητο. Επιπλέον, οι γεωργοί και ο τομέας των τροφίμων επωμίζονται το κόστος που συνδέεται με τις κτηνιατρικές δαπάνες, το κοπάδι αντικατάστασης, τη μειωμένη παραγωγή, τους περιορισμούς στις μετακινήσεις ζώων και την απώλεια αγορών. Τα δυνητικά οφέλη των προγραμμάτων μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο βασικές κατηγορίες<sup>24</sup>:

- βελτίωση τόσο της δημόσιας υγείας όσο και της υγείας των ζώων: μείωση του επιπολασμού/της επίπτωσης των νόσων· προστασία της δημόσιας υγείας (στην περίπτωση των ζωοανθρωπονόσων)· εκπλήρωση του ρόλου των κτηνιατρικών προγραμμάτων ως βασικού εργαλείου πρόληψης/διαχείρισης των νόσων στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων·
- οικονομικά οφέλη για το σύνολο της ΕΕ: προστασία της αξίας του οικονομικού κλάδου· συμβολή στη σταθερότητα της αγοράς· διασφάλιση του ασφαλούς εμπορίου· αύξηση των εμπορικών συναλλαγών εκτός ΕΕ· μείωση των δαπανών για την υγεία του ανθρώπου.

## 40

Κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ, η Επιτροπή οφείλει να τηρεί τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης<sup>25</sup> και οι χρηματοδοτούμενες δράσεις πρέπει να είναι οικονομικές, αποδοτικές και αποτελεσματικές. Αυτό συνεπάγεται ότι τα αποτελέσματα του προγράμματος πρέπει να είναι δικαιολογημένα σε σχέση με το κόστος τους. Το Συνέδριο αναγνωρίζει ότι στην πράξη είναι πολύ δύσκολο να αποτιμηθούν τα οφέλη για την υγεία τα οποία επιφέρει η πολιτική για την υγεία των ζώων, ιδίως όσον αφορά τις ζωοανθρωπονόσους, όπου το βασικό όφελος είναι η αποτροπή της μόλυνσης των ανθρώπων και, ενίοτε, η προστασία της ζωής.

### Δεν υπάρχουν διαθέσιμα μοντέλα για την αξιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας των προγραμμάτων εκρίζωσης

## 41

Στο πλαίσιο του ελέγχου επισημάνθηκε το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διέθετε μοντέλα και οικονομικούς δείκτες που να της παρέχουν τη δυνατότητα να διενεργεί ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας των προτεινόμενων προγραμμάτων, με αποτέλεσμα να μην προβαίνει σε αυτού του είδους την ανάλυση. Στην πλέον πρόσφατη έκθεσή της (του 2014) για την κατάσταση της υγείας των ζώων και την οικονομική αποδοτικότητα των κτηνιατρικών προγραμμάτων, αμφότερες απαιτήσεις της σχετικής απόφασης του Συμβουλίου, η Επιτροπή παρείχε πληροφορίες σχετικά με το κόστος και τα αποτελέσματα. Στην έκθεση αυτή, η Επιτροπή αναγνώρισε την ανάγκη βελτιωμένης απόδειξης της οικονομικής αποδοτικότητας των κτηνιατρικών δαπανών.

24 Από τα συμπεράσματα της έκθεσης του 2014 της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με το αποτέλεσμα των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

25 Άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1).

### 42

Στην πράξη, στα εγκριθέντα προγράμματα και στις επακόλουθες εκθέσεις υλοποίησης παρέχονταν λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με το κόστος αλλά και δείκτες σχετικά με τις δραστηριότητες και τις επιδόσεις. Μολονότι στα προγράμματα αναφέρονταν η πλειονότητα των δαπανών (δειγματοληψία, εργαστηριακή ανάλυση, αμοιβή κτηνιάτρων, κόστος αποζημίωσης κ.λπ.), καθώς και το ποιοτικό όφελος (δημόσια υγεία, αυξημένες πιθανότητες εξαγωγών κ.λπ.) δεν υπήρχαν διαθέσιμα μοντέλα ούτε πληροφορίες για την αξιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων που χρηματοδοτήθηκαν. Παραδείγματος χάριν, ο τρόπος αντίδρασης της ΕΕ στην κρίση της ΣΕΒ έσωσε ζωές, βελτίωσε την ασφάλεια των τροφίμων, ενίσχυσε την ποιότητα των ελέγχων και αποκατέστησε την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Παρ' όλα αυτά, δεν καθίσταται δυνατή η αξιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας του προγράμματος.

### 43

Εξετάσαμε επίσης κατά πόσον υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία από τα οποία να αποδεικνύεται ότι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των ελεγχθέντων προγραμμάτων ήταν εύλογες. Στο πλαίσιο του ελέγχου επισημάνθηκαν ορισμένες περιπτώσεις, οι οποίες είχαν ήδη εντοπιστεί από την Επιτροπή, όπου ορισμένες δαπάνες ήταν ανατιολόγητα υψηλές ή δεν είχαν υποβληθεί σε επαρκή έλεγχο από τα κράτη μέλη, όπως καταδεικνύεται στο **πλαίσιο 4**. Στις περιπτώσεις αυτές η Επιτροπή έλαβε διορθωτικά μέτρα.

#### Πλαίσιο 4

#### Δράσεις που δεν υποβλήθηκαν σε επαρκή έλεγχο ή στο πλαίσιο των οποίων πραγματοποιήθηκαν υπερόγκες δαπάνες

1. Στην Πολωνία, τα εμβόλια που χρησιμοποιήθηκαν στα ετήσια προγράμματα εκκρίζωσης της λύσσας αγοράστηκαν σε περιφερειακό επίπεδο. Μεταξύ του 2002 και του 2009, ο αριθμός των εντοπισθέντων κρουσμάτων λύσσας στον πληθυσμό των αλεπούδων παρουσίασε σημαντικότερη μείωση από 884 σε 6. Εντούτοις, το 2010 και το 2011 ο αριθμός των εντοπισθέντων κρουσμάτων αυξήθηκε κατακόρυφα ξανά σε 117 και 103 αντιστοίχως. Τα κρούσματα ήταν συγκεντρωμένα στις περιφέρειες Małopolska και Podkarpackie. Η μέση τιμή των αντιλυσσικών εμβολίων που αγοράστηκαν μεταξύ 2012 και 2013 στην Πολωνία προκειμένου να χορηγηθούν σε άγριες αλεπούδες ήταν σημαντικά υψηλότερη από τη μέση τιμή που καταβάλλεται στην ΕΕ, παρά το γεγονός ότι οι ποσότητες των εμβολίων που προμηθεύτηκε η Πολωνία ήταν επίσης οι υψηλότερες στην ΕΕ (πάνω από 10 εκατομμύρια δόσεις ετησίως). Τα ανωτέρω δεν φαίνονται πολύ λογικά, αν ληφθούν υπόψη οι οικονομίες κλίμακας. Η Επιτροπή επέβαλε οικονομικές μειώσεις και ζήτησε από τις πολωνικές αρχές να αναλάβουν δράση για τη μείωση της υπερβολικά υψηλής τιμής του εμβολίου, ιδίως μέσω της κίνησης διαδικασίας ενιαίας πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών σε εθνικό επίπεδο.
2. Στη Ρουμανία, οι εθνικές αρχές δεν έλεγξαν δεόντως την εκτέλεση των συμβάσεων για την εναέρια διανομή αντιλυσσικών εμβολίων που επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν στις άγριες αλεπούδες το 2013 και έτσι δεν διανεμήθηκαν αρκετά εμβόλια. Επιπλέον, οι εθνικές αρχές δεν έλαβαν αρκετά δείγματα προκειμένου να εξετάσουν την αποδοτικότητα της εκστρατείας εμβολιασμού (οι διαδικασίες βελτιώθηκαν το 2014). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν απέδωσε τις σχετικές δαπάνες της εκστρατείας εμβολιασμού.

### Σε ορισμένες περιπτώσεις τα ποσά που καταβλήθηκαν ως αποζημίωση ή οι μειώσεις των ενισχύσεων που επιβλήθηκαν λειτούργησαν ελάχιστα ως κίνητρο

#### 44

Η αποζημίωση που καταβάλλεται στους γεωργούς για ζώα που θανατώθηκαν στο πλαίσιο προγραμμάτων εκρίζωσης νόσων δεν πρέπει, βάσει της νομοθεσίας, να υπερβαίνει την τιμή της αγοράς που ισχύει για τα υγιή ζώα<sup>26</sup>. Σκοπός αυτού είναι να καθοριστεί ένα δίκαιο επίπεδο αποζημίωσης, να αποτρέπεται η απάτη και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των γεωργών στο πρόγραμμα. Εντούτοις, η νομοθεσία της ΕΕ δεν διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο θα καθορίζεται το ποσό της καταβλητέας αποζημίωσης με βάση τις τιμές της αγοράς. Αυτό είναι κάτι που καθορίζουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας τους. Παραδείγματος χάριν, δεν προβλέπεται η υποχρέωση των κρατών μελών να βασίζονται τα ποσά της αποζημίωσης στις κοινοτικές κλίμακες κατάταξης των σφαγίων και στις σχετικές τιμές<sup>27</sup>. Η υπερβολικά υψηλή αποζημίωση μπορεί να αποθαρρύνει την αποτελεσματική υλοποίηση μέτρων βιοπροφύλαξης.

#### 45

Στην Ιταλία, τα επίπεδα των ποσών αποζημίωσης που καταβάλλονταν για τα ζώα που θανατώθηκαν στο πλαίσιο κτηνιατρικών προγραμμάτων ήταν ορισμένες φορές υψηλότερα από τις τιμές αγοράς που ίσχυαν για τα υγιή ζώα. Παραδείγματος χάριν, το 2012 οι γεωργοί εισέπραξαν κατά μέσο όρο 87 ευρώ και κατ' ανώτατο όριο 111 ευρώ για κάθε πρόβατο που θανατώθηκε στο πλαίσιο προγραμμάτων εκρίζωσης, ενώ, κατά τον χρόνο εκείνο, η μέση τιμή αγοράς για σφάγια υγιών προβάτων ήταν κάτω από 60 ευρώ<sup>28</sup>. Στις περιπτώσεις που η αποζημίωση υπερέβαινε την τιμή αγοράς, ο εντοπισμός νόσων των ζώων σε μια γεωργική εκμετάλλευση μπορούσε να αξιοποιηθεί ως μια απρόσμενη ευκαιρία για την ανασύσταση της αγέλης. Επιπλέον, οι γεωργοί οι οποίοι ενδέχεται σε διαφορετική περίπτωση να θεωρούσαν θετική την αναγνώριση του καθεστώτος «απαλλαγμένο από τη νόσο» ενδέχεται να αποθαρρυνθούν και να μην εφαρμόσουν αποτελεσματικά μέτρα βιοπροφύλαξης.

#### 46

Όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσό που καταβάλλεται στην Αγγλία ως αποζημίωση για τα βοοειδή υπολογίζεται με βάση τις μέσες τιμές αγοράς του προηγούμενου μήνα. Στη Βόρειο Ιρλανδία και την Ουαλία η αποζημίωση για τα βοοειδή βασίζεται σε μεμονωμένες εκτιμήσεις, το οποίο οδηγεί γενικώς σε υψηλότερα επίπεδα αποζημίωσης απ' ό,τι στην Αγγλία. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να αποθαρρύνει τους γεωργούς από την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων βιοπροφύλαξης.

#### 47

Κατόπιν δυσμενούς αξιολόγησης των τεχνικών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων εκρίζωσης της βρουκέλλωσης βοοειδών και των προβατοειδών σε περιφέρεια της Ιταλίας (Σικελία), η Επιτροπή επέβαλε μειώσεις στις ενισχύσεις οι οποίες υπερέβησαν τα 7 εκατομμύρια ευρώ για τα έτη 2005-2012. Το 2011 το συνολικό πρόγραμμα βρουκέλλωσης στη Σικελία κρίθηκε μη επιλέξιμο εξαιτίας της μη λειτουργικότητας ενός σχεδίου εμβολιασμού. Εντούτοις, εφαρμόζοντας το εθνικό σύστημα κατανομής των πόρων μεταξύ των περιφερειών, οι ιταλικές αρχές δεν

26 Άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014.

27 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1249/2008 της Επιτροπής, της 10ης Δεκεμβρίου 2008, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή των κοινοτικών κλιμάκων κατάταξης των σφαγίων βοοειδών, χοίρων και προβάτων καθώς και για την κοινοποίηση των σχετικών τιμών (ΕΕ L 337 της 16.12.2008, σ. 3).

28 Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, Στατιστικές για τις αγορές γεωργικών προϊόντων του 2014: [http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/market-statistics/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/market-statistics/index_en.htm)).

## Παρατηρήσεις του ελέγχου

μετακύλησαν το ποσοστό της μείωσης αυτής στις περιφερειακές αρχές της Σικελίας, αλλά κατένειμαν τη μείωση σε όλες τις ιταλικές περιφέρειες (η πλειονότητα των οποίων είχε υλοποιήσει ορθώς το πρόγραμμα εκρίζωσης). Επομένως, οι αρχές της Σικελίας δεν είχαν επαρκή κίνητρα για να βελτιώσουν τα κτηνιατρικά μέτρα.

### ... ενώ υπάρχουν ακόμη περιθώρια βελτίωσης

#### 48

Στα επόμενα σημεία περιγράφονται τομείς για τους οποίους θεωρούμε ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά την προσέγγιση της Επιτροπής και τα προγράμματα των κρατών μελών.

#### Κοινοποίηση ζωικών νόσων και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριακών στοιχείων

#### 49

Το σύστημα κοινοποίησης ζωικών νόσων της Ευρώπης είναι σχεδιασμένο με σκοπό την κοινοποίηση τυποποιημένων πληροφοριών σε περίπτωση εμφάνισης εστίας μιας νόσου. Δεν σχεδιάστηκε για σκοπούς επιδημιολογικής διαχείρισης ούτε για να παρέχει ιστορικές πληροφορίες και να αναλύει δεδομένα. Ως εκ τούτου, είναι μικρή η προστιθέμενη αξία του αν συγκριθεί με το σύστημα πληροφοριών για την υγεία των ζώων (WAHIS) του ΠΟΥΖ, το οποίο χρησιμοποιούν υποχρεωτικά όλα τα κράτη μέλη. Αμφότερα τα συστήματα αυτά παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό και την τοποθεσία νέων εστιών, αλλά δεν υπάρχει κάποια διασύνδεση μεταξύ τους που να τους επιτρέπει την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών. Προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση των απειλών κατά της υγείας των ζώων, τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει τα δικά τους πληροφοριακά συστήματα που επεξεργάζονται επιδημιολογικά δεδομένα. Ωστόσο, δεν υπάρχει κάποιο κοινό σύστημα που να διευκολύνει, πρώτον, την ανταλλαγή πληροφοριών και, δεύτερον, τη βελτίωση του συντονισμού των δραστηριοτήτων ελέγχου μεταξύ των κρατών μελών.

#### 50

Από το 2012 η Επιτροπή και ο ΠΟΥΖ συνεργάζονται στο πλαίσιο ενός κοινού έργου για τη σύνδεση των συστημάτων ADNS και WAHIS με μια κοινή διεπαφή με το όνομα Σύστημα πληροφόρησης για τις νόσους των ζώων (Animal Disease Information System — ADIS)<sup>29</sup>.

29 Στην έκθεση σχετικά με την ανάλυση του ADNS (έκδοση 1.4) στο πλαίσιο της ανάπτυξης του πρωτοτύπου πληροφορικής ενός συστήματος πληροφόρησης για τις νόσους των ζώων (ADIS) για την Ευρωπαϊκή Ένωση το οποίο ευθυγραμμίζεται με τη διεπαφή του ΠΟΥΖ WAHIS/WAHID αναφέρονται τα εξής: δεν υπάρχουν δεδομένα αναφοράς για να γίνει μια περισσότερο ενδελεχής ανάλυση, όπως ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων και των ζώων που βρίσκονται σε μια περιφέρεια. Για την πραγματοποίηση περισσότερο ενδελεχούς χωροχρονικής ανάλυσης απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία, όπως η τοποθεσία όλων των επιδημιολογικών μονάδων. Προκειμένου να αποτελέσει χρησιμότερο εργαλείο για τη διαχείριση της νόσου ή εργαλείο για τη λήψη αποφάσεων, θα χρειαστούν, ωστόσο, πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα διαχείρισης της νόσου. Ο κατάλογος με τις τιμές υπό την κατηγορία «είδη» του ADNS περιέχει τα κυριότερα ζωικά είδη του κτηνοτροφικού κλάδου και μόνο τη γενική ονομασία «άγρια είδη». Φαίνεται επομένως εύλογο το σκεπτικό να επεκταθεί το αίτημα παροχής δεδομένων και όσον αφορά τη μέθοδο διάγνωσης για όλες τις νόσους.



## Πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις και τη διαχείριση

## 51

Σε απόφαση της Επιτροπής του 2008<sup>30</sup> ορίζονται δείκτες εκροών προγράμματος, σε σχέση με τους οποίους τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν στοιχεία. Επιπλέον, η Επιτροπή ανέπτυξε μεθοδολογία για τον καθορισμό δεικτών επιδόσεων, βάσει της οποίας τα κράτη μέλη πρέπει να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους όσον αφορά τον επιπολασμό/ επίπτωση μιας νόσου κατά ένα ελάχιστο ποσοστό εντός συγκεκριμένης περιόδου. Επιπλέον, η Επιτροπή ανέπτυξε εκτεταμένο σύνολο δεικτών<sup>31</sup> (πάνω από 100) που θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται δείκτες σχετικοί με τις εκροές ή τη δραστηριότητα, όπως ο αριθμός των ζώων που έχουν εμβολιαστεί και οι διενεργηθείσες εξετάσεις, καθώς επίσης και δείκτες που συνδέονται με τα αποτελέσματα όπως αλλαγές στα ποσοστά επίπτωσης ή επιπολασμού. Παρότι αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι υπάρχει ήδη ένα εκτενές σύνολο δεικτών, θεωρούμε ότι εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο περαιτέρω βελτίωσης, ιδίως σε σχέση με την τεχνική υλοποίηση των προγραμμάτων<sup>32</sup>. Δεν περιλαμβάνονται οικονομικοί δείκτες που να καθιστούν εφικτή την ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας των προτεινόμενων προγραμμάτων (βλέπε σημεία 41 και 42).

## 52

Η Επιτροπή απαιτεί από τα κράτη μέλη να καταρτίζουν τα κτηνιατρικά προγράμματα τους βάσει τυποποιημένου υποδείγματος. Αυτό το υπόδειγμα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη της νόσου τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, ένα από τα κριτήρια που χρησιμοποιεί η Επιτροπή (βλέπε σημείο 28) για την αξιολόγηση των σχεδίων των προγραμμάτων αφορά την ποιότητα των δεδομένων που αφορούν την εξέλιξη της νόσου τα τελευταία πέντε έτη. Παρατηρήσαμε ότι, ενώ στην πλειονότητα των περιπτώσεων υπήρχαν διαθέσιμα τέτοια ιστορικά στοιχεία, για τρία από τα 24 προγράμματα των κρατών μελών που σχετίζονται με τον έλεγχο, οι ανεξάρτητοι αξιολογητές της Επιτροπής διαπίστωσαν ότι τα πρόσφατα σχέδια προγραμμάτων δεν περιλάμβαναν επαρκείς ικανοποιητικές ιστορικές πληροφορίες<sup>33</sup>. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή ζήτησε από τα οικεία κράτη μέλη να της διαβιβάσουν τις σχετικές πληροφορίες, το οποίο και έκαναν. Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου, η Επιτροπή είχε ξεκινήσει να αναπτύσσει σύστημα πληροφοριών που θα επιτρέπει την άμεση ανάκτηση και ανάλυση ιστορικών πληροφοριών από προηγούμενα προγράμματα των κρατών μελών και εισήγαγε ένα σύστημα τυποποιημένης ηλεκτρονικής υποβολής εκθέσεων μέσω του οποίου τα κράτη μέλη θα αποστέλλουν βασικά έγγραφα<sup>34</sup> που αφορούν τα κτηνιατρικά τους προγράμματα<sup>35</sup>. Οι εξελίξεις αυτές πρόκειται να διευκολύνουν την ανάλυση των προγραμμάτων στο μέλλον.

30 Απόφαση 2008/940/EK της Επιτροπής η οποία αντικαταστάθηκε από την εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 12ης Μαΐου 2014, για τις τυπικές απαιτήσεις όσον αφορά τις εκθέσεις που υποβάλλονται σχετικά με τα εθνικά προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και επιτήρησης ορισμένων ζωικών ασθενειών και ζωνοσών, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από την Ένωση, και για την κατάργηση της απόφασης 2008/940/EK (EE L 147 της 17.5.2014, σ. 88).

31 Έγγραφο της Επιτροπής WD SANCO/12915/2012.

32 Παραδείγματος χάριν, τα χρονικά διαστήματα μεταξύ δοκιμών, το ποσοστό των εστιών στις οποίες έχει προσδιοριστεί η πηγή της μόλυνσης όσον αφορά τη βρουκέλλωση, η παρακολούθηση των αγελών που δεν έχουν υποβληθεί σε εξετάσεις ανίχνευσης νόσου, το ποσοστό των εμβολιασμένων ζώων εντός της ίδιας εκμετάλλευσης, και το ποσοστό των εκμεταλλεύσεων με εμβολιασμένα ζώα· δείκτες που συνδέονται με την επιμόρφωση, το κόστος και την ικανότητα των κτηνιατρικών υπηρεσιών· όσον αφορά τη βρουκέλλωση των αιγοπροβάτων, τα αποτελέσματα της γονοτυπικής ανάλυσης του στελέχους της brucella.

33 Αυτό συνέβη στην περίπτωση του προτεινόμενου προγράμματος του Ηνωμένου Βασιλείου για τη φυματίωση των βοοειδών του 2015, του ισπανικού προτεινόμενου προγράμματος για τον καταρροϊκό πυρετό προβάτων του 2015 και του ιταλικού προτεινόμενου προγράμματος για τον καταρροϊκό πυρετό προβάτων του 2014.

34 Ιδίως σχέδια προγραμμάτων, ενδιάμεσες εκθέσεις, τελικές εκθέσεις και αιτήσεις πληρωμών.

35 Εκτελεστική απόφαση 2014/288/EE της Επιτροπής.

## Παρατηρήσεις του ελέγχου

### Παρουσίαση των κτηνιατρικών ελέγχων στα προγράμματα

#### 53

Συνολικά, τα περισσότερα προγράμματα περιλάμβαναν αιτιολόγηση των μέτρων που έπρεπε να ληφθούν και των αποτελεσμάτων που έπρεπε να επιτευχθούν. Εντούτοις, θεωρούμε ότι τα κτηνιατρικά μέτρα θα βελτιώνονταν αν περιγράφονταν καλύτερα σε ορισμένα προγράμματα, όπως και οι δράσεις που αναλαμβάνονται κατ' εφαρμογή των συστάσεων του ΓΤΚΘ και των συμβουλών της ομάδας εργασίας. Σε δύο από τα 24 προγράμματα των κρατών μελών που υποβλήθηκαν στον συγκεκριμένο έλεγχο, οι ανεξάρτητοι αξιολογητές της Επιτροπής προέβησαν σε παρόμοιες παρατηρήσεις<sup>36</sup>.

### Προγράμματα με βραδεία πρόοδο

#### 54

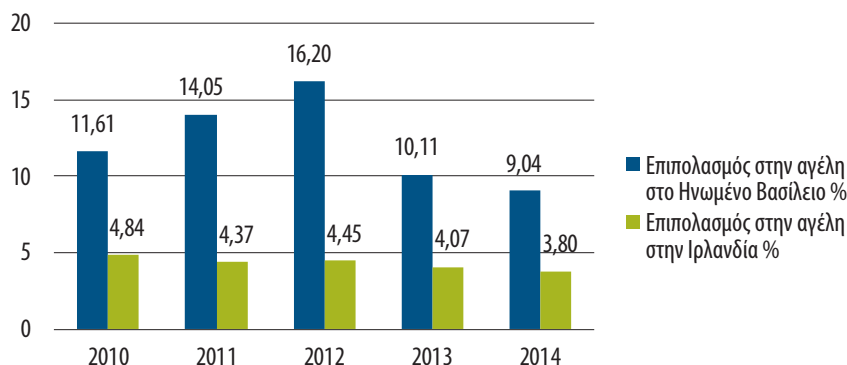
Τα προγράμματα εκρίζωσης ορισμένων νόσων διαρκούν δεκαετίες σε κάποια κράτη μέλη (βλέπε σημείο 9). Στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, ο επιπολασμός της φυματίωσης των βοοειδών, αν και σημειώνει πτωτική τάση, εξακολουθεί να βρίσκεται σε σχετικά υψηλά επίπεδα (βλέπε **γράφημα 6**) σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη<sup>37</sup>. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το γεγονός ότι από το 2013 η συχνότητα των εξετάσεων για ανίχνευση της φυματίωσης αυξήθηκε σε περιοχές με χαμηλή επίπτωση από άπαξ κάθε τετραετία σε άπαξ ετησίως είχε ως αποτέλεσμα τον εντοπισμό περισσότερων κρουσμάτων. Εντούτοις, το πρόγραμμα εκρίζωσης της φυματίωσης στο Ηνωμένο Βασίλειο εξακολουθεί να πάσχει από σημαντικά εγγενή προβλήματα, με πολύ υψηλά ποσοστά επίπτωσης σε ορισμένες περιοχές.

36 Ιταλία — πρόγραμμα για τον καταρροϊκό πυρετό των προβάτων του 2014, Ιρλανδία — πρόγραμμα φυματίωσης των βοοειδών του 2014.

37 Το 2014 ο επιπολασμός στην αγέλη της φυματίωσης των βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιρλανδία, την Ισπανία και την Ιταλία ήταν 9,04 %, 3,8 %, 1,72 % και 0,81 % αντιστοίχως. Η Γαλλία και η Πολωνία είναι επισήμως απαλλαγμένες από τη νόσο και ο επιπολασμός στη Ρουμανία είναι αμελητέος.

#### Γράφημα 6

### Φυματίωση των βοοειδών στην Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο



Πηγή: ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

## 55

Στην Ιταλία, η βρουκέλλωση αιγοπροβάτων δεν είναι εύκολο να εκριζωθεί λόγω της έλλειψης αμέριστης συνεργασίας των γεωργών σε ορισμένες περιφέρειες. Ένας ακόμη παράγοντας μπορεί να είναι το γενναιόδωρο καθεστώς αποζημίωσης (βλέπε σημείο 45). Εντούτοις, σε εθνικό επίπεδο ο επιπολασμός μειώνεται και το 2014 έφθασε στο 1,2 %, σε σύγκριση με 3,7 % το 2008. Κατά την ίδια περίοδο, ο επιπολασμός στη Σικελία μειώθηκε από 11,9 % σε 3,4 %.

## 56

Ας σημειωθεί ότι η Επιτροπή, στην έκθεσή της του 2014<sup>38</sup> προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για το αποτέλεσμα των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ κτηνιατρικών προγραμμάτων, επισήμανε επίσης ότι τα αποτελέσματα του προγράμματος του Ηνωμένου Βασιλείου για τη φυματίωση των βοοειδών και των ιταλικών προγραμμάτων για τη βρουκέλλωση προκαλούσαν ανησυχίες. Το Συνέδριο αναγνωρίζει επίσης το γεγονός ότι η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση σε τέτοιες περιπτώσεις δίνοντας συνέχεια σε συστάσεις που έχει διατυπώσει η ομάδα εργασίας και το ΓΤΚΘ.

## Η προσέγγιση όσον αφορά τη μεταχείριση των άγριων ζώων

## 57

Οι άμεσες ή έμμεσες επαφές μεταξύ της άγριας ζωής και των κατοικίδιων ζώων μπορεί να οδηγήσουν στη διασπορά νόσων ή να προκαλέσουν επιπλοκές στην αποτελεσματική υλοποίηση προγραμμάτων για νόσους των ζώων. Παραδείγματος χάριν, η λύσσα μπορεί να εξαπλωθεί από τις άγριες αλεπούδες και η φυματίωση των βοοειδών μπορεί να εξαπλωθεί από ασβούς, κάπρους και ελάφια. Ο ΠΟΥΖ έχει δημοσιεύσει διάφορα έγγραφα<sup>39</sup> για την παρακολούθηση των νόσων των άγριων ζώων, ενώ υπάρχει και μια συναφής διεθνής συμφωνία για την κοινοποίηση των νόσων. Μολονότι η αγορά αντιλυσσικών εμβολίων για άγρια ζώα περιλαμβάνεται στα προγράμματα των κρατών μελών, η ΕΕ δεν διαθέτει συγκεκριμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση της φυματίωσης των άγριων ζώων.

## 58

Δεν υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη σε επίπεδο ΕΕ για την εκρίζωση της φυματίωσης σε άλλα ζωικά είδη πέραν των βοοειδών (π.χ. αίγαγροι και άλλα άγρια ζώα). Συγκεκριμένα, στο Ηνωμένο Βασίλειο οι ασβοί προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία, το οποίο ενδέχεται να προκαλέσει επιπλοκές στην αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος εκρίζωσης της φυματίωσης των βοοειδών.

38 COM(2014) 115 τελικό της 5ης Μαρτίου 2014 «Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με το αποτέλεσμα των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ για τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και επιτήρησης των νόσων των ζώων και των ζωοανθρωπονόσων για την περίοδο 2005-2011», ενότητα 3.3.

39 Επιμορφωτικό εγχειρίδιο του ΠΟΥΖ για τις νόσους των άγριων ζώων και την επιτήρησή τους, 2010.



## Η διαθεσιμότητα ορισμένων εμβολίων

### 59

Σύμφωνα με τον ΠΟΥΖ<sup>40</sup>, η άμεση διαθεσιμότητα κατάλληλων κτηνιατρικών εμβολίων και αντιγόνων διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο για τα προγράμματα ζωικών νόσων<sup>41</sup>. Υπάρχει μια σειρά πρωτοβουλιών και ερευνητικών έργων της ΕΕ που σκοπό έχουν τον εντοπισμό νεοεμφανιζόμενων ιών και την προαγωγή της διαθεσιμότητας εμβολίων<sup>42</sup>. Αναλόγως της νόσου, τα κατάλληλα εμβόλια που είναι διαθέσιμα στην ΕΕ ενδέχεται να είναι ελάχιστα ή ακόμη και ανύπαρκτα. Εντούτοις, ο εμβολιασμός αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για την υλοποίηση μιας αποτελεσματικής προσέγγισης που πρεσβεύει την εξής λογική: «η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία». Οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι πάντοτε διαθέσιμα εμβόλια είναι περίπλοκοι. Πρόσφατες έρευνες τείνουν να παρουσιάζουν ότι<sup>43</sup> πέραν των τεχνικών δυσκολιών κατά την ανάπτυξή τους, η φαρμακευτική βιομηχανία δεν διαθέτει επαρκές οικονομικό συμφέρον να επιδιώξει την αδειοδότηση χρήσης ορισμένων εμβολίων στην ΕΕ. Στο **πλαίσιο 5** απεικονίζονται ορισμένες πρακτικές δυσκολίες που αναφύονται εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων εμβολίων.

### 60

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο που να ρυθμίζει τις ομαδοποιημένες προμήθειες ούτε γενική τράπεζα με αποθέματα εμβολίων. Η διαδικασία απόκτησης εμβολίων κατόπιν πρόσκλησης υποβολής προσφορών που κινούν κράτη μέλη μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες, με ενδεχόμενο ο ιός να εξακολουθεί στο μεσοδιάστημα να εξαπλώνεται στον ζωικό πληθυσμό. Επισημαίνουμε ότι ο νέος νόμος για την υγεία των ζώων που βρίσκεται επί του παρόντος υπό επεξεργασία από τις νομοθετικές αρχές θα διεύρυνε την ικανότητα της Επιτροπής να συστήσει τράπεζες εμβολίων.

- 40 Εγχειρίδιο διαγνωστικών εξετάσεων και εμβολίων για χερσαία ζώα του ΠΟΥΖ, 2014.
- 41 Κατευθυντήριες γραμμές για τον έλεγχο των νόσων των ζώων του ΠΟΥΖ, Μάιος 2014.
- 42 Παραδείγματος χάριν, τα ερευνητικά κονδύλια της ΕΕ έχουν συντελέσει στη στήριξη έργων για την ανάπτυξη εμβολίων που καταπολεμούν τη φυματίωση (NEWTBVAC), τη βρουκέλλωση (BRU-VAC) και την κλασική πανώλη των χοίρων (CSFV-GODIVA).
- 43 Videnova, K. και Mackay, DKJ. «Availability of vaccines against major animal diseases in the European Union» (Διαθεσιμότητα των εμβολίων για την καταπολέμηση μειζόνων νόσων των ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

## Πλαίσιο 5

### Δυσκολίες που προκαλεί η έλλειψη κατάλληλων εμβολίων

Υπάρχουν πάνω από 20 παραλλαγές (ορότυποι) του ιού του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων (ιογενής νόσος που μεταδίδεται από τα έντομα και προσβάλλει τα μηρυκαστικά).

Στην Ιταλία έχουν εντοπιστεί έξι παραλλαγές. Στην ΕΕ δεν αναγνωρίζεται επί του παρόντος κανένα πολυδύναμο εμβόλιο (τα οποία επιδρούν κατά διαφόρων στελεχών του ιού). Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι επομένως δύσκολο να προβλεφθεί η χρήση εμβολίων.

Η Γαλλία, κατά τη διάρκεια της κρίσης του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων διέθετε περιορισμένα αποθέματα του εμβολίου. Ως εκ τούτου, οι γαλλικές αρχές έπρεπε να παραγγείλουν επείγοντως επιπλέον προμήθειες. Μια τέτοια διαδικασία ήταν ταυτόχρονα δαπανηρή και χρονοβόρα και, επομένως, οι εθνικές αρχές κατέληξαν ότι τα 520 κρούσματα καταρροϊκού πυρετού που εντοπίστηκαν στην Ile et Villaine θα μπορούσαν να είχαν αποτραπεί αν τα εμβόλια είχαν διατεθεί πιο έγκαιρα.

Κατά τον χρόνο της πρώτης εμφάνισης εστίας του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων ορότυπου S4 στην Ισπανία (περιφέρεια της Εστρεμαδούρα) δεν ήταν αρκετά τα διαθέσιμα εμβόλια κατά του συγκεκριμένου ορότυπου. Επομένως, αναβλήθηκε η εκστρατεία εμβολιασμού για την επόμενη χρονιά προκειμένου να περιοριστεί η νόσος κατά τη διάρκεια της επόμενης πιθανής περιόδου πολλαπλασιασμού του ιού.

## 61

Οι νόσοι των ζώων συνεπάγονται σημαντικό οικονομικό κόστος και συνιστούν κίνδυνο για την υγεία τόσο των ζώων όσο και των ανθρώπων. Οι νόσοι μπορούν να εξαπλωθούν διασυννοριακά, ενώ προηγούμενες επιζωοτιές έχουν κοστίσει δισεκατομμύρια ευρώ. Ως εκ τούτου, η ΕΕ αποσκοπεί στην προστασία της υγείας των ζώων και χρηματοδοτεί προγράμματα των κρατών μελών για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση συγκεκριμένων νόσων των ζώων. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν δράσεις όπως δειγματοληψία, εργαστηριακές αναλύσεις, καταβολή αποζημιώσεων για τα ζώα που θανατώθηκαν και εκστρατείες εμβολιασμού. Τα τελευταία χρόνια οι δαπάνες της ΕΕ έχουν μειωθεί, ενώ καμία σοβαρή κρίση δεν έχει ξεσπάσει πρόσφατα, αντίστοιχη της επιζωοτικής εξάπλωσης του αφθώδους πυρετού το 2001. Εντούτοις, η ΕΕ πρέπει να είναι προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων. Μάλιστα, ορισμένες φορές χρειάζεται να παρέλθουν πολλά χρόνια έως ότου τα προγράμματα εκρίζωσης να ολοκληρωθούν επιτυχώς με την αναγνώριση του «απαλλαγμένου από τη νόσο» καθεστώτος.

## 62

Στο πλαίσιο του ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσον τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης των νόσων των ζώων περιστελλούν επαρκώς τις νόσους των ζώων. Στο πλαίσιο αυτό εξετάστηκε κατά πόσον η προσέγγιση της Επιτροπής ήταν κατάλληλη, κατά πόσον τα κράτη μέλη είχαν σχεδιάσει και υλοποιήσει κατάλληλα προγράμματα και κατά πόσον είχε συνεκτιμηθεί επαρκώς η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων.

## 63

Συνολικά, το Συνέδριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα σχετικά με τις νόσους των ζώων προγράμματα που εξετάσαμε συνέβαλαν ικανοποιητικά στην περιστολή των νόσων των ζώων. Εντούτοις, δεδομένου ότι υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο να ξεσπάσουν νέες εστίες νόσων, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να επαγρυπνούν.

## 64

Η στρατηγική της Επιτροπής για τα προγράμματα που αφορούσαν τις νόσους των ζώων ήταν συνολικά ορθή: οι δράσεις της Επιτροπής στηρίζονταν σε καλές τεχνικές συμβουλές, εφαρμοζόταν μια επαρκώς αναπτυγμένη πολιτική για την υγεία των ζώων και προβλεπόταν πλαίσιο για την ιεράρχηση των δημοσιονομικών πόρων ανάλογα με τα προγράμματα προτεραιότητας. Η στρατηγική που ανέπτυξε η Επιτροπή για την εκρίζωση της ΣΕΒ στην ΕΕ σημείωσε ιδιαίτερη επιτυχία. Καλά παραδείγματα συνιστούν επίσης η μείωση των κρουσμάτων της ζωονοσολογίας σαλμονέλας και της λύσσας. Η σχετική νομοθεσία εξακολουθεί να είναι πολύπλοκη και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων όσον αφορά την κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ νόσων βελτιώθηκε σταδιακά (σημεία 26 έως 33).

## 65

Διαπιστώσαμε ότι τα προγράμματα των κρατών μελών σχεδιάστηκαν και υλοποιούνταν κατά κανόνα ικανοποιητικά. Τα προγράμματα πληρούσαν τα απαιτούμενα κριτήρια και τα κράτη μέλη διέθεταν κατάλληλα συστήματα για τον εντοπισμό εστιών μιας νόσου των ζώων και τη διευκόλυνση της εκρίζωσής της (σημεία 34 έως 36).

## Συμπεράσματα και συστάσεις

### 66

Διαπιστώσαμε ότι, παρότι η Επιτροπή όφειλε να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την οικονομική αποδοτικότητα των κτηνιατρικών προγραμμάτων, δεν διετίθεντο τα κατάλληλα υποδείγματα εκθέσεων. Τα εγκριθέντα προγράμματα και οι επακόλουθες εκθέσεις υλοποίησης παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το κόστος και τα αποτελέσματα, αλλά είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων (σημεία 37 έως 42).

### 67

Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες, στο πλαίσιο του ελέγχου εντοπίσαμε παραδείγματα δαπανών που είτε δεν ελέγχθηκαν επαρκώς είτε ήταν αδικαιολόγητα υψηλές, τα οποία είχαν προηγουμένως εντοπιστεί και από την Επιτροπή. Σε ορισμένες περιπτώσεις στην Ιταλία, τα ποσά που καταβλήθηκαν σε γεωργούς ως αποζημίωση ή οι μειώσεις των ενισχύσεων που επιβλήθηκαν από την Επιτροπή δεν παρείχαν επαρκή κίνητρα που να ενθαρρύνουν τη λήψη αποδοτικών μέτρων βιοπροφύλαξης και την υλοποίηση διορθωτικών μέτρων (σημεία 43 έως 47).

### 68

Εντοπίσαμε ορισμένους συγκεκριμένους τομείς που επιδέχονται βελτίωση. Η ανταλλαγή επιδημιολογικών πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών θα μπορούσε να υποστηρίζεται καλύτερα με τη βοήθεια πληροφοριακών συστημάτων (σημεία 49 και 50).

### 69

Η Επιτροπή ανέπτυξε στο πλαίσιο των προγραμμάτων ένα λεπτομερές σύνολο δεικτών ελάχιστων εκρών τους οποίους θα πρέπει να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο του ελέγχου διαπιστώσαμε ότι οι πληροφορίες σχετικά με τα κτηνιατρικά μέτρα, καθώς και η συνέχεια που δόθηκε σε προηγούμενες συστάσεις του ΓΤΚΘ και της ομάδας εργασίας θα μπορούσαν να έχουν περιγραφεί καλύτερα σε ορισμένα προγράμματα των κρατών μελών. Κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου, δεν υπήρχαν πάντοτε διαθέσιμα επαρκή ιστορικά στοιχεία για την εξέλιξη των νόσων. Εντούτοις, αναπτύχθηκε μια βάση δεδομένων για την καταγραφή τεχνικών δεικτών για τα προγράμματα και η Επιτροπή δημιούργησε ένα νέο σύστημα ηλεκτρονικής υποβολής εκθέσεων (σημεία 51 έως 53).

### 70

Επισημάναμε ορισμένα προγράμματα των οποίων η πρόοδος ήταν βραδεία και συγκεκριμένα, το πρόγραμμα για την εκρίζωση της φυματίωσης των βοοειδών στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, και το πρόγραμμα για τη βρουκέλλωση των αιγοπροβάτων στον νότο της Ιταλίας (σημεία 54 έως 56).

## Συμπεράσματα και συστάσεις

### 71

Τα άγρια ζώα είναι δυνατό να μεταδώσουν μια νόσο σε οικόσιτα ζώα (και σε ανθρώπους) και, για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την διαμόρφωση μιας προσέγγισης για την υγεία των ζώων και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων για τις νόσους των ζώων. Διαπιστώσαμε ότι η προσέγγιση της ΕΕ για την αντιμετώπιση των νόσων των άγριων ζώων χρήζει συμπληρωματικών ενεργειών, ιδίως όσον αφορά τη φυματίωση (σημεία 57 και 58).

### 72

Τα εμβόλια συνιστούν απαραίτητο εργαλείο σε ορισμένα προγράμματα εκρίζωσης. Το Συνέδριο παρατήρησε ότι, αναλόγως της νόσου, τα κατάλληλα διαθέσιμα εμβόλια είναι ελάχιστα ή ακόμη και ανύπαρκτα. Συγκεκριμένα, διαπιστώσαμε ότι η έλλειψη εμβολίων για την καταπολέμηση του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων επηρέασε αρνητικά την πρόοδο των προγραμμάτων στην Ιταλία, τη Γαλλία και την Ισπανία. Επιπλέον, κατά τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου, δεν υπήρχε κάποιο νομικό πλαίσιο που να ρυθμίζει τις ομαδοποιημένες προμήθειες ούτε γενική τράπεζα με αποθέματα εμβολίων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (σημεία 59 και 60).

## Συστάσεις

Προκειμένου να βελτιωθούν τα προγράμματα εκρίζωσης, ελέγχου και παρακολούθησης των νόσων των ζώων, η Επιτροπή πρέπει:

- α) να διευκολύνει την ανταλλαγή επιδημιολογικών πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών·
- β) να εξετάσει αν χρειάζεται να επικαιροποιηθεί το τρέχον σύνολο δεικτών ούτως ώστε να παρέχεται καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τις δραστηριότητες κτηνιατρικού ελέγχου και την οικονομική αποδοτικότητα των προγραμμάτων·
- γ) να περιλαμβάνει στα κτηνιατρικά προγράμματα συστηματικά, όπου αρμόζει, ρητή αναφορά στα άγρια ζώα·
- δ) να μεριμνήσει για την εξασφάλιση διαθεσιμότητας εμβολίων που θα μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη εφόσον δικαιολογείται από επιδημιολογικούς λόγους.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει ο κ. Augustyn KUBIK, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 3ης Φεβρουαρίου 2016.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο



Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA  
Πρόεδρος

## Παράρτημα Ι

### Πληροφορίες για τις νόσους των ζώων

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η γρίπη των πτηνών (ΓΠ), η οποία προκαλείται από τον ιό της γρίπης τύπου «Α», μπορεί να προσβάλλει πολλά είδη πτηνών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τροφίμων (κοτόπουλα, γαλοπούλες, φραγκοκότσες, πτηνών συντροφιάς και άγριων πτηνών με ορισμένα στελέχη, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας. Ο ιός απομονώθηκε επίσης από είδη θηλαστικών, περιλαμβανομένων των ανθρώπων, επιπλέον και ποντικών, νυφτισών και σαβών, χοίρων, γατών, τίγρεων και σκύλων.</p>	<p>Πολλοί παράγοντες μπορούν να συμβάλουν στην εξάπλωση των ιών της ΓΠ περιλαμβανομένων της παγκοσμιοποίησης και του διεθνούς εμπορίου (νόμιμου και παράνομου), πρακτικών μάρκετινγκ (αγορά ζώντων πτηνών), γεωργικών πρακτικών και της παρουσίας του ιού σε άγρια πτηνά. Οι ιοί της ΓΠ μπορούν να διαδοθούν μέσω της άμεσης επαφής με εκκρίσεις μολυσμένων πτηνών, ιδίως εκκρίσεις από περιπτώματα ή μέσω μολυσμένων ζωοτροφών, του νερού, του εξοπλισμού και ενδιμημάτων.</p>	<p>Μολονότι η γρίπη των πτηνών είναι νόσος των μεταφερθεί από τα πτηνά στον άνθρωπο. Οι ιοί της ΓΠ είναι εξαιρετικά εξειδικευμένοι ως προς το είδος, αλλά έχουν, σε σπάνιες περιπτώσεις, υπερβεί το φράγμα του είδους με αποτέλεσμα να μολύνουν ανθρώπους. Η νόσος μπορεί να μεταδοθεί στον άνθρωπο όταν υπάρχει στενή επαφή ή άκρωτος μολυσμένων πτηνών ή άκρωτος μολυσμένα περιβάλλοντα.</p>	<p>Στην ήπια μορφή, συμπτώματα της νόσου μπορεί να εκδηλώνονται μόνο ως ανορθωμένο πτερόωμα, μειωμένη παραγωγή αυγών ή ήπιες επιδράσεις στο αναπνευστικό σύστημα. Κατά τη σοβαρή μορφή της νόσου, ο ιός επηρεάζει όχι μόνο την αναπνευστική οδό, όπως στην ήπια μορφή, αλλά διεισδύει επίσης σε διάφορα όργανα και ιστούς που μπορούν να οδηγήσουν σε μαζική εσωτερική αιμορραγία.</p>	<p>Οι υπόνειες για την ύπαρξη της νόσου βασίζονται σε κλινικά συμπτώματα, και συμπτώματα που οδηγούν στη νόσο. Απαιτούνται εργαστηριακές δοκιμές για να επιβεβαιωθεί η διάγνωση.</p>	<p>Σε ολόκληρο τον κόσμο, λαμβάνονται μέτρα επιτήρησης για την ανίχνευση της παρουσίας λοιμώξεων σε πουλερικά σύμφωνα με τα πρότυπα του ΠΟΥΖ για την επιτήρηση της ΓΠ.</p>
<p>Η αφρικανική πανώλη των χοίρων (ΑΠΧ) είναι εξαιρετικά λοιμώδης αιμορραγική νόσος των χοίρων, φασόχοιρων, ευρωπαϊκών αγριοχοίρων και αμερικανικών αγριοχοίρων. Όλες οι ηλικιακές ομάδες είναι εξίσου επιρρεπείς. Όταν ο ιός εμφανίζει υψηλή λοιμωγόνου δύναμη, η ΑΠΧ χαρακτηρίζεται από υψηλή πυρετό, απολέπια όρεξης, αιμορραγίες στο δέρμα και εσωτερικά όργανα, και θάνατο σε 2 έως 10 ημέρες κατά μέσο όρο. Το ποσοστό θνησιμότητας μπορεί να φθάσει το 100%.</p>	<p>Ο φασόχοιρος μπορεί να λειτουργεί ως φυσικός ταμιευτήρας του ιού χωρίς να εμφανίζει συμπτώματα της νόσου. Η διάδοση από τον εν λόγω ταμιευτήρα γίνεται μέσω του μαλακού κρότανα (ornithochorus pouabata. Ο κρότανα θα προσλάβει τον ιό όταν τραφεί με αιματοκύριο και στη συνέχεια θα το μεταδώσει όταν τραφεί από επιρρεπή ζώα. Το διάγραμμα από μύγες, κρότανα, μολυσμένοι χοίροι, οχήματα, εξοπλισμός ή ενδιμήματα μπορούν επίσης να μεταδώσουν τον ιό σε ευπαθή ζώα.</p>	<p>Η ΑΠΧ δεν αποτελεί απειλή για την υγεία του ανθρώπου.</p>	<p>Η σοβαρότητα και η κατανομή των αλλοιώσεων διαφέρει επίσης ανάλογα με τη λοιμωγόνου δύναμη του ιού. Η νόσος σε οξεία μορφή χαρακτηρίζεται από εμφάνιση υψηλού πυρετού και θάνατο εντός 2 έως 10 ημερών κατά μέσο όρο. Το ποσοστό θνησιμότητας μπορεί να φθάσει το 100%. Λοιπά κλινικά συμπτώματα περιλαμβάνουν την ανορέξια, καχεξία, ερυθρότητα του δέρματος των αυτιών, της κοιλιακής χώρας και των ποδιών, αναπνευστική διαταραχή, εμετό, αιμορραγία από τη μύτη ή το ορθό και ενοχλητική διάρροια. Η αποβολή μπορεί να είναι το πρώτο σύμβαν που παρατηρείται σε περίπτωση εμφάνισης εστίας.</p>	<p>Οι υπόνειες για την ύπαρξη της νόσου βασίζονται σε κλινικά συμπτώματα, αλλά η διάγνωση απαιτούνται εργαστηριακές εξετάσεις, ιδίως με σκοπό να αντιδιασταλεί η εν λόγω νόσος από την κλασική πανώλη των χοίρων.</p>	<p>Δεν υπάρχει δημοσιευμένη θεραπεία ή εμβόλιο για την ΑΠΧ. Σε όλα τα επιτυχημένα προγράμματα εκρίζωσης περιλαμβάνεται η ταχεία διάγνωση, η σφαγή και η διάθεση όλων των ζώων σε μολυσμένες εγκαταστάσεις, σχολαστικός καθαρισμός και απολύμανση, απεντόμωση, έλεγχος μετακινήσεων και επιτήρηση.</p>

#### Γρίπη των πτηνών

#### Αφρικανική πανώλη των χοίρων

Παραρτημα Ι

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η βρουκέλλωση είναι λοιμώδης νόσος του ζωικού κεφαλαίου με σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις. Η νόσος προκαλείται από διάφορα βακτηρίδια της οικογένειας Brucella, τα οποία έχουν την τάση να προσβάλλουν συγκεκριμένα είδη ζώων. Εντούτοις, τα περισσότερα είδη brucella μπορούν να προσβάλλουν και άλλα είδη ζώων. Προσβάλλει τα βοοειδή, τους χοίρους, τα αιγιοπρόβατα, τις καμήλες, τους ίππους και τους σκύλους. Μπορεί επίσης να προσβάλει και άλλα μηρυκαστικά, ορισμένα θαλάσσια θηλαστικά και τον άνθρωπο.</p>	<p>Η βρουκέλλωση μεταδίδεται συνήθως κατά την αποβολή του κυήματος ή τον τοκετό των ζώων. Υψηλές συγκεντρώσεις βακτηρίδιων εντοπίζονται στα υγρά του τοκετού ενός μολυσμένου ζώου. Τα βακτηρίδια μπορούν να επιβιώσουν εκτός του ζώου στο περιβάλλον για αρκετούς μήνες, ιδίως σε υγρές ψυχρές και εύκρατες συνθήκες. Εξακολουθούν να είναι λοιμώδη για άλλα ζώα που μολύνονται με την κατάποση των βακτηρίδιων. Τα βακτηρίδια δημιουργούν επίσης απαικίες στους μαστούς και μολύνουν το γάλα. Η βρουκέλλωση είναι σημαντική νόσος για τα άγρια ζώα, φρόσον προσβάλλει αγριόχοιρους, βίωνες, άλκες και ευρωπαϊκούς λαγούς. Η πηγή εκδήλωσης της νόσου στα άγρια ζώα διαχωρίζεται προσπαθείς εκκρίωσης της νόσου.</p>	<p>Η βρουκέλλωση είναι μια άκρας μολυσματική για τον άνθρωπο ζώο-ανθρωπονόσος η οποία προκαλεί τη νόσο που συνήθως ονομάζεται μελιταίος πυρετός ή πυρετός της Μάλτας. Τα συμπτώματα στον άνθρωπο είναι: διαλείπων ή ακανόνιστος πυρετός, κεφαλαλγία, αδυναμία, έντονη εφίδρωση, ρίγη, απώλεια βάρους και διάχυτα άλγη. Παρατηρούνται επίσης λοιμώξεις οργάνων όπως το ήπαρ και ο σπλήνας. Οι κτηνίατροι, οι κτηνοτρόφοι και οι εργαζόμενοι σε σφαγεία είναι επίσης ευάλωτοι να μολυνθούν κατά την επαφή με μολυσμένα ζώα και αποβλήθέντα κμήματα ή πλακούντες. Η νόσος μπορεί επίσης να μεταδοθεί στον άνθρωπο με την κατανάλωση μη στειρωμένου γάλακτος από μολυσμένα ζώα.</p>	<p>Η νόσος συνήθως είναι ήπια και το μολυσμένο ζώο παρουσιάζει ελάχιστα συμπτώματα μέχρι να αποβάλει. Ενδέχεται να προκαλέσει εξοδότηση των όρχεων των αρσενικών ζώων και περιστασιακά τα βακτηρίδια εντοπίζονται στις αρθρώσεις και προκαλούν αρθρίτιδα. Η σοβαρότητα της βρουκέλλωσης ενγκείται στο ότι προκαλεί δυσκολίες αναπαραγωγής λόγω αποβολών, στειρότητας, κατακράτησης πλακούντα, γέννησης θνησιγενών εμβρύων ή γέννησης ασθενών και ευάλωτων νεογνών. Προκαλεί τέρρασια οικονομική ζημία στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις βοοειδών, αιγιοπροβάτων και χοίρων.</p>	<p>Οι υτόνοιες για την ύπαρξη της νόσου μπορεί να βασίζονται σε κλινικά συμπτώματα όπως οι αποβολές, αλλά η επιβεβαίωση γίνεται με ορολογικές δοκιμές και στη συνέχεια με εργαστηριακές δοκιμασίες για την απομόνωση και ταυτοποίηση των βακτηρίδιων.</p>	<p>Η επιτήρηση με τη χρησιμοποίηση ορολογικών δοκιμασιών στο γάλα, όπως η δακτυλιοειδής δοκιμασία στο γάλα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο και αποτελεί σημαντική συνιστώσα των εκστρατειών για την εξάλειψη της νόσου. Επιπλέον, γίνονται δοκιμές και σε μεμονωμένα ζώα τόσο για εμπορικούς σκοπούς όσο και για σκοπούς ελέγχου των νόσων.</p>

**Βρουκέλλωση**



Παράρτημα I

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Ο καταρροϊκός πυρετός του προβάτου αποτελεί μη μολυσματική, ιογενή νόσο που προσβάλλει οικόσττα και άγρια μηρυκαστικά (κυρίως πρόβατα, αλλά και βοοειδή, αιγες, βουβάλια, αντιλόπες, άλκες και καμήλες) που μεταδίδεται από έντομα, ιδίως από δημηγμά μικρών ζωοφίων του είδους <i>Callosiphes</i>. Ο ιός που προκαλεί τον καταρροϊκό πυρετό του προβάτου έχει αναγνωριστεί ως μέλος της οικογένειας <i>teoviridae</i>. Έχουν εντοπιστεί είκοσι τέσσερις (24) διαφορετικοί ορότυποι και η ικανότητα κάθε στελεχούς να προκαλέσει τη νόσο ποικίλλει σημαντικά. Σε ιδιαίτερα ευπαθή πρόβατα, η νοσηρότητα μπορεί να φθάσει το 100%.</p>	<p>Το έντομο φορέας είναι ο κύριος παράγοντας για τη μετάδοση του ιού του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων μεταξύ των ζώων. Οι φορείς μολύνονται από τον ιό του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων μετά την κατάποση αίματος μολυσμένων ζώων. Χωρίς τον φορέα, η νόσος δεν μπορεί να εξαπλωθεί από ζώο σε ζώο.</p>	<p>Δεν υπάρχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία που να συνδέεται με τον καταρροϊκό πυρετό των προβάτων.</p>	<p>Τα κλινικά συμπτώματα στα προσβεβλημένα πρόβατα ποικίλουν και μπορούν να περιλαμβάνουν πυρετό, αιμορραγίες, καθώς και εξελκώσεις των στοματικών και ρινικών ιστών, άφθονη διάρροια, εμετός, πνευμονία, «μπλε» γλώσσα ως αποτέλεσμα κτύπου (σπάνια)· οι προβάτινες που κυοφορούν ενδέχεται να αποβάλουν.</p>	<p>Οι υτόνοιες για την ύπαρξη του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων βασίζονται σε κλινικά συμπτώματα, στον επιπολασμό των απομονωμένων εντόμων — φορέων και ιδιαίτερα σε περιοχές όπου η νόσος είναι ενδημική. Απαιτείται διεξαγωγή εργα-στηριακών δοκιμών για να επιβεβαιωθεί η διάγνωση.</p>	<p>Σε περιοχές όπου ενδημεί η νόσος, προγράμματα παρακολούθησης ζώων-δεικτών λαμβάνουν δείγματα από αγέλες-δείγμα για την παρακολούθηση της παρουσίας του ιού. Ο εμβολιασμός χρησιμοποιείται ως το πλέον αποτελεσματικό και πρακτικό μέτρο για την ελαχιστοποίηση των ζημιών που συνδέονται με τη νόσο και για τη δυναμική διακοπή του κύκλου από το μολυσμένο ζώο στον φορέα. Είναι απαραίτητο να χρησιμοποιείται εμβόλιο σχεδιασμένο κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζει προστασία κατά του συγκεκριμένου στελεχούς (ή στελεχών) του ιού που εγείρει ανησυχία σε μια συγκεκριμένη περιοχή.</p>
<p>Η φυματίωση των βοοειδών (TB) είναι μια χρόνια νόσος των ζώων που προκαλείται από ένα βακτηρίδιο με την ονομασία <i>Mycobacterium bovis</i>, (<i>M. bovis</i>) το οποίο συνδέεται στενά με τα βακτηρίδια που προκαλούν τη φυματίωση στον άνθρωπο και τη φυματίωση των πτηνών. Η νόσος αυτή μπορεί να προσβάλει ουσιαστικά όλα τα θηλαστικά, προκαλώντας γενικευμένη νόσο, βήχα, και να καταλήξει στον θάνατο.</p>	<p>Η νόσος είναι λοιμώδης και μεταδίδεται μέσω της επαφής με μολυσμένα κατοικίδια και άγρια ζώα. Ο συνήθης τρόπος μετάδοσης είναι με την εισπνοή μολυσμένων σταγονιδίων που εκπέμπονται από τους πνεύμονες με τον βήχα. Οι νεαροί μύθοι και οι άνθρωποι μπορούν επίσης να μολυνθούν μέσω της κατά-νάλωσης ωμού γάλακτος από μολυσμένες αγελάδες.</p>	<p>Οι άνθρωποι μπορεί να μολυνθούν τόσο με την κατανάλωση ωμού γάλακτος από μολυσμένες αγελάδες όσο και με την εισπνοή μολυσματικών σταγονιδίων. Εκτιμάται ότι σε ορισμένες χώρες το δέκα τοις εκατό της φυματίωσης των ανθρώπων οφείλεται στη φυματίωση των βοοειδών.</p>	<p>Η φυματίωση των βοοειδών έχει συνήθως παρατεταμένη εξέλιξη και τα συμπτώματα εμφανίζονται μετά από μήνες ή και έτη. Τα συνήθη κλινικά συμπτώματα είναι: Άδυναμία, ανορεξία, απώλεια βάρους, κυματοειδής πυρετός, διαλείπουσα συνηγής βήχας, διάρροια και εμφανής διόγκωση των λεμφαδένων.</p>	<p>Η συνήθης μέθοδος ανίχνευσης της TB είναι η δοκιμή φυματίνης με έγχυση μικρής ποσότητας αντιγόνου στο δέρμα και μέτρηση της ανοσολογικής αντί-δρασης. Η οριστική διάγνωση πραγματοποιείται με εργαστηριακή καλλιέργεια των βακτηριδίων, μια διαδικασία που διαρκεί τουλάχιστον οκτώ εβδομάδες.</p>	<p>Το συνήθες μέτρο καταπολέμησης της TB είναι ο έλεγχος και η σφαγή. Τα προγράμματα εκρίζωσης της νόσου, τα οποία περιλαμβάνουν κρεοσκοπικό έλεγχο μετά τη σφαγή των ζώων, εντατική επιτήρηση με επισκέψεις στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, συστηματικό ατομικό έλεγχο των βοοειδών και απομάκρυνση των μολυσμένων ζώων και των ζώων που έχουν έλθει σε επαφή με αυτά, καθώς και ελέγχους της μετακίνησης των ζώων, έχουν συμβάλει σημαντικά στον περιορισμό ή την εξάλειψη της νόσου. Η παστερίωση του γάλακτος μολυσμένων ζώων σε θερμοκρασία ικανή να σκοτώσει τα βακτηρίδια εμποδίζει την εξάπλωση της νόσου στους ανθρώπους.</p>
<p><b>Καταρροϊκός πυρετός των προβάτων</b></p>					
<p><b>Φυματίωση των βοοειδών</b></p>					

Παραρτημα Ι

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η ΣΕΒ είναι προοδευτική, θανατηφόρος νόσος του νευρικού συστήματος των βοοειδών. Η νόσος έχει μεγάλη περίοδο επώασης διάρκειας τεσσάρων έως πέντε ετών και δεν υπάρχει προς το παρόν θεραπεία ή εμβόλιο για την νόσο. Η ΣΕΒ εντάσσεται σε μια κατηγορία ασθενειών που καλούνται μεταδοτικές σπογγώδεις ενγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ). Άλλες μεταδοτικές σπογγώδεις ενγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ) περιλαμβάνουν την τριμώδη νόσο των προβάτων, τη χρόνια εξασθενητική νόσο (ΧΕΝ) σε ελάφια και άλκες, και την προσβάλλουσα τον άνθρωπο νόσο Creutzfeldt-Jakob. Η ΣΕΒ, όπως και άλλες ΜΣΕ, χαρακτηρίζεται από την παρουσία μιας συνήθους μολυσματικής πρωτεΐνης που ονομάζεται «πριον» στον νευρικό ιστό. Ο επακόλουθος σπογγώδης εκφυλισμός του ενγκεφάλου οδηγεί σε σοβαρά και θανατηφόρα νευρολογικά σημεία και συμπτώματα.</p>	<p>Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι η εξαπλώση της νόσου αυτής στα βοοειδή προκαλείται από υλικό μολυσμένων βοοειδών ή προβάτων το οποίο προσφέρεται ως τροφή σε άλλα βοοειδή. Η πρωτεΐνη πριον είναι ανθεκτική σε διαδικασίες εμπορικής απενεργοποίησης, όπως η ζέση, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορεί να καταστραφεί ολοσχερώς κατά τη διαδικασία επεξεργασίας ζωικών καταλοίπων.</p>	<p>Υπάρχουν ενδείξεις ότι η παραλλαγή της νόσου Creutzfeldt-Jakob στον άνθρωπο θα μπορούσε να προκληθεί από την κατακάλωση προϊόντων βοείου κρέατος που έχει μολυνθεί από μολυσμένο νευρικό ιστό ή ιατροτεχνολογικά προϊόντα που κατασκευάζονται από μολυσμένους ιστούς ζώων. Το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα θεωρούνται ασφαλή.</p>	<p>Δεδομένου ότι ο μέσος χρόνος μεταξύ της μόλυνσης του ζώου με την πρωτεΐνη πριον και της εκδήλωσης των κλινικών συμπτωμάτων κυμαίνεται κανονικά από τέσσερα έως πέντε έτη, έχουν εντοπιστεί κλινικά συμπτώματα της ΣΕΒ σε ενήλικα ζώα. Τα συμπτώματα μπορεί να διαρκέσουν για περίοδο δύο έως έξι μηνών πριν το ζώο πεθάνει.</p>	<p>Η υπόνοια ύπαρξης της νόσου ΣΕΒ βασίζεται σε κλινικά συμπτώματα. Η διάγνωση μπορεί να επιβεβαιωθεί μόνο με μικροσκοπική εξέταση των ενγκεφαλικών ιστών.</p>	<p>Στοχευμένη επιτήρηση των κλινικών περιπτώσεων νευρολογικών ασθενειών· διαφάνεια στην υποβολή εκθέσεων για τις διαπιστώσεις της ΣΕΒ· εγγυήσεις σχετικά με την εισαγωγή ζώωντων μηρυκαστικών και προϊόντων τους, σύμφωνα με τον κώδικα υγείας για τα χερσαία ζώα του ΠΟΥ· αφαίρεση των ειδικών υλικών κινδύνου (ΕΥΚ) (εγκέφαλος, σπονδυλική στήλη) κατά τη σφαγή και μεταποίηση των σφαγίων· απαγόρευση καταχώρισης των ΕΥΚ στις ζωοτροφές, απομακρύνοντας έτσι δυνητικά μολυσμένο υλικό από την τροφική αλυσίδα· θανάτωση όλων των υπόπτων και ευπαθών ζώων που εκτίθενται σε μολυσμένες ζωοτροφές· κατάλληλη απόρριψη των νεκρών ζώων και ζωικών προϊόντων· ταυτοποίηση των ζώων ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική εποπτεία και ο εντοπισμός των υποπτών ζώων.</p>

**Σπον-  
γώδης  
ενγκεφαλο-  
πάθεια των  
βοοειδών  
(ΣΕΒ)**



Παράρτημα I

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η κλασική πανώλη των χοίρων (CSF), η οποία είναι επίσης γνωστή ως χολέρα των χοίρων, είναι μια μεταδοτική, ιογενής νόσος των κατοικίδιων και άγριων χοίρων. Προκαλείται από έναν ιό του γένους <i>Pestivirus</i> της οικογένειας των <i>Flaviviridae</i>, ο οποίος συνδέεται στενά με τους ιούς που προκαλούν βόειο ιική διάρροια στα βοοειδή και τη νόσο border στα πρόβατα. Υπάρχει μόνο ένας ορότυπος του ιού ΚΤΧ (csfv).</p>	<p>Η πιο κοινή μέθοδος μετάδοσης της νόσου είναι μέσω της άμεσης επαφής μεταξύ υγιών χοίρων και ατόμων που έχουν μολυνθεί με τον ιό ΚΤΧ. Ο ιός αποβάλλεται στο σάλιο, τις ρινικές εκκρίσεις, τα ούρα και τα κόπρανα. Η επαφή με μολυσμένα οχήματα, τρόφιμα ή ενδιώματα μπορεί να προκαλέσει τη διασπορά της νόσου. Τα ζώα που είναι χρόνιοι φορείς της νόσου (σταθερά μολυσμένα) ενδέχεται να μην παρουσιάζουν κανένα κλινικό σύμπτωμα ασθενείας αλλά μπορεί να αποβάλουν τον ιό στα κόπρανά τους. Οι απόγονοι των προσβεβλημένων χοιρομητρών μπορεί να μολυνθούν στη μήτρα, και μπορούν να αποβάλουν τον ιό επί μήνες. Έχει αποδειχθεί ότι σε ορισμένα μέρη της Ευρώπης, ο πληθυσμός των αγριοχοίρων μπορεί να δραματίσει κάποιο ρόλο στην επιδημιολογία της νόσου.</p>	<p>Οι άνθρωποι δεν επηρεάζονται από τον εν λόγω ιό. Οι χοίροι είναι τα μόνα είδη που είναι γνωστό ότι μπορούν να προσβληθούν.</p>	<p>Στην οξεία μορφή της νόσου, σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, παρατηρείται πυρετός, κούραση, ανορεξία, ωθρότητα, αδυναμία επιπεφυκίτιδα, δυσκοιλιότητα ακολουθούμενη από διάρροια και σταθερές βλάβες. Πολλές ημέρες μετά την εμφάνιση των κλινικών συμπτωμάτων, τα αυτιά, η κοιλιακή χώρα και το εσωτερικό των μηρών μπορεί να παρουσιάζουν πορφύρα αποχρωματισμό. Τα ζώα που νοσούν από την οξεία μορφή πεθαίνουν σε 1 έως 2 εβδομάδες. Τα σοβαρά κρούσματα της νόσου είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοια με την αφρικανική πανώλη των χοίρων.</p>	<p>Δεδομένου ότι τα κλινικά συμπτώματα δεν αφορούν αποκλειστικά την ΚΣΠ, και παρκίλλουν σε μεγάλο βαθμό, απαιτείται η διεξ-γωγή εργαστηριακών εξετάσεων για την ανίχνευση αντισωμάτων κατά του ιού.</p>	<p>Δεν επιχειρείται θεραπεία. Σε περιοχές όπου ενδημεί η νόσος, ο εμβολιασμός μπορεί να αποτρέψει την εξαπλώση της νόσου. Όταν η νόσος τεθεί υπό έλεγχο, παύει ο εμβολιασμός, και το ζώο τίθεται υπό συνεχή επιτήρηση. Σε περιοχές απαλλαγμένες από τη νόσο, εφαρμόζεται η πολιτική εξολόθρευσης η οποία συνίσταται σε έγκαιρη τακνήσεων, έλεγχο των με- των νεκρών ζώων, καθώς και καθαρισμό και απολύμανση. Η πολιτική αυτή είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη της κλασικής πανώλης των χοίρων στη Βόρεια Αμερική και στο μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Ευρώπης.</p>

**Κλασική πανώλη των χοίρων**

Παραρτήματα I

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η λύσσα είναι μια ιογενής νόσος που προσβάλλει το κεντρικό νευρικό σύστημα των θηρσαίων ζώων και του ανθρώπου. Η νόσος έχει μεγάλη περίοδο επώασης (έξι μήνες) και τα συμπτώματα ενδέχεται να εμφανιστούν αρκετές εβδομάδες μετά τη μόλυνση. Όταν εκδηλωθούν τα συμπτώματα, η λύσσα είναι συνήθως θανατηφόρος στα ζώα.</p>	<p>Η λύσσα μεταδίδεται με το σάλιο ενός μολυσμένου ζώου. Η μόλυνση προκαλείται κυρίως από τραύματα δάγκωσής ή με εισόδο μολυσμένου σάλιου σε ανοικτή πληγή ή τραύμα ή τον βλεννογόνο, όπως στο στόμα, τη ρινική κοιλότητα ή τα μάτια. Έχει τεκμηριωθεί και μόλυνση με εισπνοή του ιού, παραδείγματος χάρι στο περιβάλλον μιας σπηλιάς που είχαν εγκατασταθεί πολλές νυχτερίδες. Ο ιός παραμένει συνήθως στο σημείο εισόδου για ορισμένο διάστημα πριν μεταφερθεί μέσω των νεύρων στον εγκέφαλο, όπου πολλαπλασιάζεται με ταχύτητα και προκαλεί κλινικά συμπτώματα. Στη συνέχεια, ο ιός μεταφέρεται μέσω των νεύρων από τον εγκέφαλο στους σιελογόνους αδένες. Το διάστημα μέχρι να εμφανιστούν τα κλινικά συμπτώματα σε ένα μολυσμένο ζώο διαφέρει ανάλογα με το στελεχος του ιού και την πύλη εισόδου. Η νόσος μπορεί να μεταδοθεί με το σάλιο ενός μολυσμένου ζώου σε άλλα ζώα και στους ανθρώπους πριν εμφανιστούν τα κλινικά συμπτώματα της νόσου στο ζώο που έχει προσβληθεί.</p>	<p>Η λύσσα θεωρείται μία από τις σοβαρότερες ζωοανθρωπονόσους στον κόσμο (νόσος που προσβάλλει πρωτίτως ζώα αλλά μπορεί να προκαλέσει την νόσο και σε άνθρωπο). Πρέπει να εξετάζεται κάθε δήγμα από κατοικίδιο ή άγριο ζώο. Τα προσβεβλημένα από τον ιό της λύσσας άγρια ζώα αποβάλλουν τον φυσικό φόβο απέναντι στον άνθρωπο, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος επαφής. Τα κλινικά συμπτώματα στα ζώα, όπως η σαλμόρα, η δυσκολία κατάποσης ή η αίσθηση πνιγμού εγκυμονούν τον κίνδυνο μόλυνσης του ανθρώπου εν αγνοία του, όταν εξετάζει έναν σκύλο στο στόμα και άλλα ζώα προς αναζήτηση ξένου σώματος ή προκειμένου να χορηγήσει φάρμακο με γυμνά χέρια. Κάθε τραυμα δάγκωσής ή η εκτεθείσα επιφάνεια πρέπει οπωσδήποτε να πλένεται αμέσως με σαπούνι και νερό, το δε περιστατικό να αναφέρεται σε ιατρό ή σε τμήμα επειγόντων περιστατικών νοσοκομείου.</p>	<p>Τα κλινικά συμπτώματα της λύσσας στα ζώα διαφέρουν ανάλογα με τη δράση του ιού στον εγκέφαλο. Χαρακτηριστικά συμπτώματα είναι η αψιδία αλλαγής συμπεριφοράς και η σταδιακή παράλυση που καταλήγει στον θάνατο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, ένα ζώο μπορεί να πεθάνει σύντομα χωρίς να παρουσιάσει σοβαρά κλινικά συμπτώματα. Στον άνθρωπο, κάποια από τα πρώτα συμπτώματα είναι ο πυρετός ή η κεφαλαλγία. Ανάλογα με την εξέλιξη της νόσου, τα συμπτώματα μπορεί να περιλαμβάνουν σύγχυση, κατάθλιψη, υπνηλία, ταραχή ή παράλυση του προσώπου, του φάρυγγα και του λαιμού. Ο θάνατος γενικά προκύπτει από προοδευτική παράλυση.</p>	<p>Η ύπνοια για ύπαρξη της νόσου βασίζεται σε κλινικά συμπτώματα, ωστόσο, απαιτούνται εργαστηριακές εξετάσεις για να επιβεβαιωθεί η διάγνωση. Τα δείγματα που λαμβάνονται από νεκρά ζώα πρέπει να αποστέλλονται σε αρμόδια εργαστήρια για τη διάγνωση.</p>	<p>Σε χώρες στις οποίες ενδημεί η νόσος, λαμβάνονται μέτρα για την αντιμετώπιση και τη μείωση του κινδύνου μόλυνσης των ευπαθών πληθυσμών (άγρια πανίδα, αδέσποτα και κατοικίδια ζώα) και για τη δημιουργία προστατευτικής ζώνης ανάμεσα στα ζώα που αποτελούν την πηγή της νόσου και τους ανθρώπους. Προγράμματα εμβολιασμού για κατοικίδια ζώα, προγράμματα ελέγχου για λύσσα σε άγρια ζώα περιλαμβανομένου του εμβολιασμού (παγίδευση/εμβολιασμός/απελευθέρωση ή χορήγηση εμβολίων από το στόμα).</p>

Λύσσα

Παράρτημα Ι

Τι είναι;	Πώς εξαπλώνεται;	Ποιος είναι ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία;	Ποια είναι τα κλινικά συμπτώματα;	Πώς γίνεται η διάγνωση;	Ποιοι τρόποι πρόληψης ή ελέγχου προβλέπονται;
<p>Η σαλμονέλα είναι ένα βακτηρίδιο που μπορεί να προκαλέσει στον άνθρωπο τη νόσο που αποκαλείται σαλμονέλλωση.</p> <p>Η σαλμονέλα απαντά συχνά στα εντόσθια υγιών πτηνών και θηλαστικών πτηνά και θηλαστικά. Στα τρόφιμα, εντοπίζεται συχνότερα σε αυγά και το νωπό κρέας από χοίρους, γαλοπούλες και κοτόπουλα..</p> <p><b>Σαλμονέλα</b></p>	<p>Μπορεί να μεταδοθεί στον άνθρωπο μέσω μολυσμένων τροφίμων. Ο ασφαλής χειρισμός του νωπού κρέατος και άλλα συστατικά τροφίμων, το καλό μαγείρεμα και η καλή υγιεινή της κουζίνας μπορεί να αποτρέψουν ή να μειώσουν τους κινδύνους που προέρχονται από μολυσμένα τρόφιμα.</p>	<p>Η σαλμονέλλωση είναι μια ζωοανθρωπονόσος: νόσος ή μόλυνση που μπορεί να μεταδοθεί άμεσα ή έμμεσα μεταξύ ζώων και ανθρώπων. Αν προσβάλει την κυκλοφορία του αίματος μπορεί να αποβεί θανάσιμη.</p>	<p>Τα συνήθη συμπτώματα της ανθρώπινης σαλμονέλλωσης περιλαμβάνουν πυρετό, διάρροια και έντονους μϊκικούς σπασμούς της κοιλιακής χώρας.</p> <p>Τα συμπτώματα της σαλμονέλλας στα πουλερικά περιλαμβάνουν ανορθωμένο πτέρωμα, δίψα, απροθυμία κίνησης, και κίτρινη διάρροια.</p>	<p>Οι υπόνοιες για την ύπαρξη της νόσου στα πουλερικά, μπορεί να βασίζονται σε κλινικά συμπτώματα, αλλά για να επιβεβαιωθεί η διάγνωση απαιτούνται εργαστηριακές δοκιμές.</p>	<p>Μια συντονισμένη προσέγγιση από όλους τους παράγοντες της ΕΕ με αντικείμενο τις ζωοανθρωπονόσους έχει συμβάλει στη μείωση των κρουσμάτων σαλμονέλλωσης στην ΕΕ σχεδόν κατά το ήμισυ σε διάστημα πέντε ετών (2004–2009).</p> <p>Το 2003, η ΕΕ δημιούργησε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα ελέγχου ζωοανθρωπονόσων, θέτοντας ως προτεραιότητα τη σαλμονέλλωση. Σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ υλοποιήθηκαν ενισχυμένα προγράμματα ελέγχου της σαλμονέλλας σε πουλερικά. Επίσης, τέθηκαν επιμέρους στόχοι για τη μείωση της σαλμονέλλας σε σμήνη πουλερικών (π.χ. ωστόκοι όρνιθες, κοτόπουλα πάχυνσης, γαλοπούλες) και χοίροι. Περιορισμοί επιβλήθηκαν επίσης σχετικά με το εμπόριο προϊόντων που προέρχονται από μολυσμένα κοπάδια.</p>

Πηγή: ΠΟΥΖ και EFSA.

## Κύριες αρμοδιότητες

### 01

Η Επιτροπή (ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων) είναι αρμόδια για τον συντονισμό, την αξιολόγηση και την έγκριση των σχεδίων των εθνικών προγραμμάτων που καταρτίζουν τα κράτη μέλη και τους παρέχει χρηματοδοτική στήριξη η οποία τελεί υπό την άμεση διαχείριση της Επιτροπής. Η αρμόδια διεύθυνση για τα κτηνιατρικά μέτρα είναι η Διεύθυνση Z — Κτηνιατρικές και διεθνείς υποθέσεις.

### 02

Μια ειδική ομάδα (Task Force), η οποία λειτουργεί από το 2000, παρέχει οδηγίες εμπειρογνομόνων για την εκκρίωση μιας νόσου στα κράτη μέλη. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και της Επιτροπής, και χωρίζεται σε υποομάδες για τις κύριες ζωικές νόσους. Η ομάδα εργασίας και οι υποομάδες της παρέχουν την ευκαιρία ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών και της Επιτροπής. Αφού συνέλθει η εκάστοτε υποομάδα, η ομάδα εργασίας διατυπώνει ειδικές συστάσεις για τη βελτίωση των προγραμμάτων των κρατών μελών. Η ειδική ομάδα συνέρχεται ετησίως σε σύνοδο ολομέλειας.

### 03

Η ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων διαχειρίζεται το σύστημα κοινοποίησης ζωικών νόσων («ADNS») και συντονίζει τα μέτρα έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση εκδήλωσης εστίας μιας μεταδοτικής νόσου των ζώων. Επιπλέον, η ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων διαχειρίζεται το σύστημα «TRACES», το οποίο παρέχει τη δυνατότητα, κοινοποίησης, πιστοποίησης και παρακολούθησης των εισαγωγών, των εξαγωγών και του διασυνοριακού εμπορίου ζώων και ορισμένων ζωικών προϊόντων εντός της ΕΕ.

### 04

Το ADNS είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα κοινοποίησης το οποίο έχει σχεδιαστεί για να καταγράφει και να τεκμηριώνει την εξέλιξη της κατάστασης των σημαντικών λοιμωδών νοσημάτων των ζώων. Σκοπός του είναι να εξασφαλίζει την άμεση κοινοποίηση μηνυμάτων «προειδοποίησης», καθώς και λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εκδήλωση εστιών ζωικών νόσων στα κράτη μέλη και σε άλλες χώρες που έχουν συνδεθεί με το σύστημα. Τα δεδομένα καταχωρίζονται σε επίπεδο χώρας. Η Επιτροπή συσχετίζει δεδομένα και διαβιβάζει τις πληροφορίες σχετικά με τις πρωτογενείς και δευτερογενείς εστίες στις κτηνιατρικές αρχές των κρατών μελών σε καθημερινή βάση. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στις κτηνιατρικές αρχές στα κράτη μέλη να εκτιμήσουν τους κινδύνους και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα.

### 05

Το ΓΤΚΘ είναι η Διεύθυνση ΣΤ' της ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων. Βασικό του καθήκον είναι να ελέγχει την τήρηση των απαιτήσεων της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων, κτηνιατρικών και φυτοϋγειονομικών προϊόντων. Διενεργεί ελέγχους στα 28 κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες που πραγματοποιούν εξαγωγές ή που επιδιώκουν να εξαγουν στην ΕΕ. Αποτελείται από επαγγελματίες κτηνιάτρους, και οι εργασίες ελέγχου/επιθεώρησης που διενεργεί αποτελούν μέρος ενός ετήσιου προγράμματος εργασίας, το οποίο καταρτίζεται βάσει ανάλυσης κινδύνου. Το έργο της περιλαμβάνει αξιολογήσεις των συστημάτων και ελεγκτικές δοκιμασίες επαλήθευσης. Κάθε έλεγχος ολοκληρώνεται με την κατάρτιση έκθεσης στην οποία διατυπώνονται συμπεράσματα και συστάσεις. Οι ελεγχόμενες μονάδες καλούνται να υποβάλουν ένα σχέδιο δράσης που να καλύπτει κάθε διαπίστωση έλλειψης. Η εφαρμογή του εν λόγω σχεδίου αξιολογείται και παρακολουθείται. Το ΓΤΚΘ δημοσιεύει τις εκθέσεις ελέγχου και συνοπτική ετήσια έκθεση στον ιστότοπο της ΓΔ Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων.

## 06

Τα κράτη μέλη εκτελούν την πραγματική διαχείριση και υλοποίηση των προγραμμάτων μέσω της αρμόδιας εθνικής αρχής. Σε ομοσπονδιακά ή αποκεντρωμένα κράτη, η υλοποίηση ανατίθεται σε τοπικό επίπεδο (π.χ. στη Μεγάλη Βρετανία η ευθύνη βρίσκεται σε επίπεδο κομητείας· στη Γερμανία η ευθύνη βαρύνει τα ομόσπονδα κράτη). Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει στην Επιτροπή ενιαία αίτηση για την επιστροφή δαπανών και την τελική έκθεση.

## 07

Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση των προγραμμάτων τους, και η Επιτροπή ενημερώνεται επίσημα για τις δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης και τη δήλωση δαπανών.

## 08

Η μόνιμη επιτροπή φυτών, ζώων, τροφίμων και ζωοτροφών απαρτίζεται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών της ΕΕ. Η εντολή της επιτροπής καλύπτει γενικούς υγειονομικούς κινδύνους και ολοκληρωτή την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων, από το αγρόκτημα στο τραπέζι. Την προεδρία της μόνιμης επιτροπής ασκεί εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη γνώμη της αρμόδιας επιτροπής σχετικά με τα μέτρα που σκοπεύει να εγκρίνει. Στη συνέχεια, η επιτροπή δύναται να γνωμοδοτήσει επί των εργασιών της Επιτροπής.

## 09

Η ΕΑΑΤ είναι αρμόδια για την αξιολόγηση των κινδύνων για την ασφάλεια των τροφίμων και για την κοινοποίηση τους στην Επιτροπή. Δεν είναι αρμόδια για τη διαχείριση της επικινδυνότητας. Συνεργάζεται στενά με εθνικές αρχές και παρέχει επιστημονικές συμβουλές σχετικά με θέματα που συνδέονται με την ασφάλεια των τροφίμων. Οι επιστημονικές συμβουλές αποτελούν σημαντική πηγή πληροφόρησης σχετικά με τους κινδύνους και ουσιώδες στοιχείο για τον σχεδιασμό της προσέγγισης της Επιτροπής όσον αφορά τη διαχείριση των κινδύνων. Όσον αφορά τις νόσους των ζώων, ασχολείται κατά κύριο λόγο ενεργά με επιστημονικές μελέτες για την εκρίζωση νόσων. Επιπλέον, μπορεί να ζητηθεί η γνώμη της σε περίπτωση λήψης έκτακτων μέτρων όταν εμφανιστεί σοβαρή εστία.

## 10

Άλλοι οργανισμοί, και ιδίως το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, ο ΠΟΥ και η Επιτροπή του Κώδικα Τροφίμων, που έχουν συσταθεί από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) αξιολογούν ζητήματα που συνδέονται με την υγεία του ανθρώπου και των ζώων.

## Σύνοψη

### VII

Η Επιτροπή επιθυμεί να επισημάνει τον πολύ μεγάλο αριθμό αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά τη συνολική σχέση κόστους-οφέλους των κτηνιατρικών προγραμμάτων, για παράδειγμα, την αποτροπή της μόλυνσης του ανθρώπου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη διάσωση ανθρώπινων ζωών. Δεν είναι διαθέσιμα, ούτε καν σε διεθνές επίπεδο, μοντέλα για την ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας των προγραμμάτων λόγω του ειδικού τους χαρακτήρα.

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι η υπέρ το δέον αποζημίωση από κράτος μέλος μπορεί να περιορίσει τα κίνητρα για την εφαρμογή αποδοτικών μέτρων βιοπροφύλαξης. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν εκτιμά ότι υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι εν λόγω περιπτώσεις πράγματι συνέβησαν σε μεγάλη κλίμακα.

Όσον αφορά τη μείωση της ενίσχυσης που επέβαλε, η Επιτροπή επιθυμεί να διευκρινίσει ότι ο επιμερισμός, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες, των οικονομικών κυρώσεων που εφαρμόζονται από την Επιτροπή εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους.

### VIII

Η Επιτροπή συνεχίζει να αναπτύσσει περαιτέρω τα υφιστάμενα εργαλεία ΤΠ για να υποστηρίξει καλύτερα τα προγράμματα των κρατών μελών.

### IX

Η Επιτροπή διαθέτει συγκεκριμένη προσέγγιση που προσαρμόζεται σε κάθε νόσο. Όταν αυτό δικαιολογείται λόγω επιδημίας, όπως στην περίπτωση της γρίπης των πτηνών, της κλασικής πανώλης των χοίρων, της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και της λύσσας, περιλαμβάνονται και τα άγρια ζώα. Η Επιτροπή συμφωνεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στη φυματίωση των βοοειδών με στοχοθετημένα μέτρα για τα άγρια ζώα, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον (για παράδειγμα, ο πληθυσμός των ασβών αποτελεί πρόβλημα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά όχι στην ηπειρωτική Ευρώπη)· άλλα είδη μπορεί να είναι σημαντικά σε άλλα κράτη μέλη, όπως τα ελάφια.

### X α)

Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

### X β)

Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

### X γ)

Η Επιτροπή δέχεται να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν συστηματικά, όπου αρμόζει, την πτυχή των άγριων ζώων στα κτηνιατρικά τους προγράμματα.

### X δ)

Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.



## Εισαγωγή

### 05

Από το 2007, κρίθηκε ότι τα κτηνιατρικά προγράμματα της ΕΕ αποτελούσαν ένα από τα πιθανά μέσα πολιτικής που θα χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων.

### 09

Για ορισμένες νόσους των ζώων, η εκρίζωση μπορεί να συνεπάγεται μακροχρόνια διαδικασία λόγω της ιδιαιτερότητας της νόσου. Ωστόσο, η φυματίωση και η βρουκέλλωση των βοοειδών είχαν εκριζωθεί στα περισσότερα κράτη μέλη. Στα κράτη μέλη όπου η νόσος εξακολουθεί να εμφανίζεται, πολλές περιοχές είναι ήδη επισήμως απαλλαγμένες. Η δυσκολία εκρίζωσης ορισμένων νόσων των ζώων συνεπάγεται τακτικές δαπάνες από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για τα κτηνιατρικά προγράμματα.

## Παρατηρήσεις του ελέγχου

### 27

Από το 2007, κρίθηκε ότι τα κτηνιατρικά προγράμματα της ΕΕ αποτελούσαν ένα από τα πιθανά μέσα πολιτικής που θα χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την υγεία των ζώων.

### 41

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα μοντέλα για την ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας των ληφθέντων μέτρων δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί, ούτε καν σε διεθνές επίπεδο. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή επισημαίνει τον πολύ μεγάλο αριθμό αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά τη συνολική σχέση κόστους-οφέλους των κτηνιατρικών προγραμμάτων, για παράδειγμα, την αποτροπή της μόλυνσης του ανθρώπου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη διάσωση ανθρώπινων ζώων.

### Πλαίσιο 4 – Δράσεις που δεν υποβλήθηκαν σε επαρκή έλεγχο ή στο πλαίσιο των οποίων πραγματοποιήθηκαν υπέρογκες δαπάνες

1. Η πρώτη ενιαία εθνική πρόσκληση υποβολής προσφορών από τις πολωνικές αρχές για το 2015 κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής κατέδειξε το επιθυμητό αποτέλεσμα: οι μέσες τιμές του εμβολίου μειώθηκαν κατά το ήμισυ.
2. Το ζήτημα στη Ρουμανία είναι ένα παράδειγμα όπου η Επιτροπή διαπίστωσε τη μη συμμόρφωση και αντέδρασε αμέσως, αποκλείοντας οποιαδήποτε επιστροφή εξόδων του προγράμματος. Η Επιτροπή ζήτησε από τη Ρουμανία να λάβει μια σειρά διορθωτικών μέτρων. Προκειμένου να εξακριβωθεί ότι οι ρουμανικές αρχές είχαν λάβει τα κατάλληλα μέτρα, το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (Διεύθυνση της ΓΔ SANTE) διενήργησε έλεγχο σχετικά με το πρόγραμμα του 2014 για τη λύσσα στη Ρουμανία. Έκτοτε, η Ρουμανία εφαρμόζει τα διορθωτικά μέτρα που ζήτησε η Επιτροπή.

### 44

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι «δεν προβλέπεται η υποχρέωση των κρατών μελών να βασίζονται τα ποσά της αποζημίωσης στις κοινοτικές κλίμακες κατάταξης των σφαγίων». Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η κλίμακα αναφέρεται μόνο στα κρεατοπαραγωγά ζώα που είναι έτοιμα για εμπορική σφαγή. Τα ζώα που σφαγιάστηκαν κατά τη διάρκεια των κτηνιατρικών προγραμμάτων είναι αρκετά συχνά ζώα αναπαραγωγής ή ζώα πολύ νεαρά για εμπορική σφαγή. Ως εκ τούτου, συχνά δεν μπορεί να εφαρμοστεί η κλίμακα.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι γεωργοί αντιμετωπίζουν ποικίλες συνέπειες όταν δεν εφαρμόζουν ορθά μέτρα βιοπροφύλαξης. Σε περίπτωση εκδήλωσης εστίας της νόσου, ο γεωργός επιβαρύνεται με δαπάνες για τις οποίες δεν καταβάλλεται αποζημίωση, όπως τα οικονομικά μειονεκτήματα που οφείλονται σε περιορισμούς της μετακίνησης των ζώων, η απώλεια της ζωικής παραγωγής, η απώλεια της εμπορικής φήμης, οι πρόσθετες δαπάνες για την ανασύσταση, τον καθαρισμό και την απολύμανση. Οι δαπάνες αυτές θα μπορούσαν να υπερβαίνουν τυχόν υπέρ το δέον αποζημίωση.



### 45

Η Επιτροπή επισημαίνει τις δυσκολίες σύγκρισης των τιμών της αγοράς με τις τιμές αποζημίωσης (βλ. απάντηση της Επιτροπής στο σημείο 44). Στην Ιταλία τα ποσοστά αποζημίωσης σε περίπτωση νόσου ρυθμίζονται λεπτομερώς από τον νόμο<sup>1</sup>.

Επιπλέον, οι στατιστικές για τις γεωργικές αγορές που αναφέρει το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν αφορούν τις τιμές της αγοράς για υγιή ζώα αλλά τις τιμές της αγοράς για το πρόβειο κρέας.

Από τους δημοσιονομικούς ελέγχους που πραγματοποίησε η Επιτροπή στα κτηνιατρικά προγράμματα στην Ιταλία εξήχθη το συμπέρασμα ότι το ύψος της αποζημίωσης ήταν σύμφωνο με την επιλέξιμη αξία.

### 46

Το Γραφείο Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (ΓΤΚΘ) πραγματοποίησε έλεγχο στο πρόγραμμα του Ηνωμένου Βασιλείου για την εκρίζωση της φυματίωσης<sup>2</sup> και διαπίστωσε ότι στην Ουαλία, το διάταγμα για τη φυματίωση (Ουαλία) περιλαμβάνει μέτρα για τη σύνδεση της αποζημίωσης με τις βέλτιστες γεωργικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων μέτρων βιοπροφύλαξης.

### 47

Η Επιτροπή θεωρεί ότι εφάρμοσε τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στο εθνικό πρόγραμμα. Ο επιμερισμός, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες, των οικονομικών κυρώσεων που εφαρμόζονται από την Επιτροπή εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους.

### 51

Η Επιτροπή συμφωνεί και προτιθέται να επανεξετάσει από κοινού με τα κράτη μέλη, ποιοι επιπλέον δείκτες θα μπορούσαν να είναι χρήσιμοι για την αξιολόγηση της τεχνικής υλοποίησης των προγραμμάτων. Ωστόσο, όσον αφορά την οικονομική αποδοτικότητα, η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, θα εξετάσει τη δυνατότητα προσδιορισμού των κατάλληλων δεικτών για την οικονομική αποδοτικότητα ειδικά των κτηνιατρικών προγραμμάτων.

### 55

Η Επιτροπή επισημαίνει τους δημοσιονομικούς ελέγχους που διενήργησε στα κτηνιατρικά προγράμματα στην Ιταλία, από τους οποίους εξήχθη το συμπέρασμα ότι η αποζημίωση που καταβλήθηκε από την Ιταλία ήταν επιλέξιμη και ότι η σύστασή της σχετικά με τα επίπεδα αποζημίωσης είχε ληφθεί υπόψη (βλ. επίσης τις απαντήσεις της Επιτροπής στα σημεία 44 και 45). Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της αποζημίωσης και των καθυστερήσεων στην εκρίζωση στην Ιταλία.

### 57

Η Επιτροπή έχει καταρτίσει στρατηγική για την εποπτεία, την παρακολούθηση και τον έλεγχο που προσαρμόζεται σε κάθε νόσο. Όταν αυτό δικαιολογείται λόγω επιδημίας, όπως στην περίπτωση της γρίπης των πτηνών, της κλασικής πανώλης των χοίρων, της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και της λύσσας, περιλαμβάνονται και τα άγρια ζώα. Η Επιτροπή συμφωνεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στη φυματίωση των βοοειδών με στοχοθετημένα μέτρα για τα άγρια ζώα, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον (για παράδειγμα, ο πληθυσμός των ασβών αποτελεί πρόβλημα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά όχι στην ηπειρωτική Ευρώπη)· άλλα είδη μπορεί να είναι σημαντικά σε άλλα κράτη μέλη, όπως τα ελάφια.

1 Στοιχεία αναφοράς: «art. 6 della legge 28 maggio 1981, n. 296 e» (τελευταία τροποποίηση με το διάταγμα της 11ης Αυγούστου 2015).

2 ΓΔ SANTE, Έκθεση ελέγχου από το ΓΤΚΘ στο «Ηνωμένο Βασίλειο 2011-6057», [http://ec.europa.eu/food/fvo/audit\\_reports/index.cfm](http://ec.europa.eu/food/fvo/audit_reports/index.cfm)

## Κοινή απάντηση της Επιτροπής στα σημεία 59 και 60

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι έχουν ήδη δημιουργηθεί τράπεζες εμβολίων/αντιγόνων για δύο νόσους, δηλαδή τον αφθώδη πυρετό και την κλασική πανώλη των χοίρων. Αυτό έγινε, κατά περίπτωση, με βάση ανάλυση του κινδύνου σχετικά με τα στελέχη που είναι πιο πιθανό να εμφανιστούν στην Ευρώπη.

## Συμπεράσματα και συστάσεις

### 66

Μολονότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα μοντέλα, ούτε καν σε διεθνές επίπεδο, για την ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας των προγραμμάτων, η Επιτροπή επιθυμεί να επισημάνει τον πολύ μεγάλο αριθμό αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά τη συνολική σχέση κόστους-οφέλους των κτηνιατρικών προγραμμάτων, για παράδειγμα, την αποτροπή της μόλυνσης του ανθρώπου και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη διάσωση ανθρώπινων ζώων.

### 67

Η Επιτροπή συμφωνεί ότι η υπέρ το δέον αποζημίωση από κράτος μέλος μπορεί να περιορίσει τα κίνητρα για την εφαρμογή αποδοτικών μέτρων βιοπροφύλαξης. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν εκτιμά ότι υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι εν λόγω περιπτώσεις πράγματι συνέβησαν σε μεγάλη κλίμακα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι εφάρμοσε τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν στα εθνικά προγράμματα. Ο επιμερισμός, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες, των οικονομικών κυρώσεων που εφαρμόζονται από την Επιτροπή εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους.

### 69

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα στοιχεία ήταν διαθέσιμα πριν από το τέλος της αξιολόγησης, δεδομένου ότι τα τρία εν λόγω κράτη μέλη διαβίβασαν τα ελλείποντα ιστορικά στοιχεία κατόπιν αιτήματός της. Δεδομένου ότι αυτό αφορούσε μόνο τρία από τα 24 κράτη μέλη, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρόκειται για μεμονωμένη περίπτωση.

### 70

Για ορισμένες νόσους των ζώων, η εκρίζωση μπορεί να συνεπάγεται μακροχρόνια διαδικασία λόγω της ιδιαιτερότητας της νόσου. Αυτό ισχύει συνήθως στην περίπτωση της φυματίωσης και της βρουκέλλωσης.

### 71

Η Επιτροπή έχει καταρτίσει στρατηγική για την εποπτεία, την παρακολούθηση και τον έλεγχο που προσαρμόζεται σε κάθε νόσο. Όταν αυτό δικαιολογείται λόγω επιδημίας, όπως στην περίπτωση της γρίπης των πτηνών, της κλασικής πανώλης των χοίρων, της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και της λύσσας, περιλαμβάνονται και τα άγρια ζώα. Η Επιτροπή συμφωνεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στη φυματίωση των βοοειδών με στοχοθετημένα μέτρα για τα άγρια ζώα, λαμβάνοντας υπόψη το περιβάλλον (για παράδειγμα, ο πληθυσμός των ασβών αποτελεί πρόβλημα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά όχι στην ηπειρωτική Ευρώπη)· άλλα είδη μπορεί να είναι σημαντικά σε άλλα κράτη μέλη, όπως τα ελάφια.

### 72

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι έχουν ήδη δημιουργηθεί τράπεζες εμβολίων/αντιγόνων για δύο νόσους, δηλαδή τον αφθώδη πυρετό και την κλασική πανώλη των χοίρων. Αυτό έγινε, κατά περίπτωση, με βάση ανάλυση του κινδύνου σχετικά με τα στελέχη που είναι πιο πιθανό να εμφανιστούν στην Ευρώπη.

### Συστάσεις

- α) Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.
- β) Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.
- γ) Η Επιτροπή δέχεται να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν συστηματικά, όπου αρμόζει, την πτυχή των άγριων ζώων στα κτηνιατρικά τους προγράμματα.
- δ) Η Επιτροπή δέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

## ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

### **Δωρεάν εκδόσεις:**

- ένα αντίτυπο:  
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:  
από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([http://ec.europa.eu/represent\\_el.htm](http://ec.europa.eu/represent_el.htm)),  
από τα γραφεία εκπροσώπησης στις εκτός ΕΕ χώρες ([http://eeas.europa.eu/delegations/index\\_el.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/index_el.htm)),  
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Άμεση Ευρώπη ([http://europa.eu/europedirect/index\\_el.htm](http://europa.eu/europedirect/index_el.htm)) ή  
καλώντας τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (\*).

(\*) Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

### **Εκδόσεις επί πληρωμή:**

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Οι νόσοι των ζώων μπορούν να εξαπλώνονται ταχέως, συνεπιφέροντας σημαντικό οικονομικό κόστος. Συνιστούν κίνδυνο τόσο για την υγεία των ζώων όσο και για την υγεία των ανθρώπων. Η ΕΕ ασκεί ενεργό πολιτική για την υγεία των ζώων και χρηματοδοτεί τα προγράμματα των κρατών μελών για την εκρίζωση, τον έλεγχο και την παρακολούθηση συγκεκριμένων νόσων των ζώων. Το Συνέδριο εξέτασε τα προγράμματα αυτά και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τόσο η προσέγγιση της Επιτροπής όσο και τα προγράμματα των κρατών μελών ήταν γενικά ενδεδειγμένα. Εντοπίστηκαν αρκετές επιτυχείς περιπτώσεις, αλλά παρ' όλα αυτά η εκρίζωση παραμένει μια σύνθετη διαδικασία η οποία μπορεί να διαρκέσει πολλά χρόνια. Εντούτοις, υπάρχουν πάντα περιθώρια για βελτίωση. Διατυπώνουμε συστάσεις στην Επιτροπή, οι οποίες αφορούν την ανταλλαγή επιδημιολογικών πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, τους δείκτες που χρησιμοποιούνται για τις δραστηριότητες κτηνιατρικού ελέγχου και την οικονομική αποδοτικότητα, τον τρόπο προσέγγισης των άγριων ζώων και, τέλος, τη διαθεσιμότητα των εμβολίων.



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ  
ΣΥΝΕΔΡΙΟ



Υπηρεσία Εκδόσεων